

ARBEIDS- OG
INKLUDERINGSDEPARTEMENTET

Vedlegg til statsbudsjettet 2009
Publikasjonskode: A - 0024 B/S

Bevilgninger til samiske formål i statsbudsjettet 2009

Utgitt av :
Arbeids- og
inkluderingsdepartementet

Offentlige institusjoner kan
bestille flere eksemplarer av
denne publikasjonen fra:
Departementenes servicesenter
E-post:
publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefaks: 22 24 27 86
www.publikasjoner.dep.no
Publikasjonskode: A - 0024 B/S

Trykk: 10/2008 - 500

Bevilgninger til samiske formål

Som urfolk og minoritet i fire stater har samene behov for og rett til en særlig status i henhold til internasjonal og nasjonal rett. Norge har et særskilt ansvar for utvikling av samenes språk, kultur og levekår. Grunnlovens § 110a pålegger statens myndigheter å legge forholdene til rette for at den samiske befolkning skal kunne styrke og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har samordningsansvaret for statlig samepolitikk. Prinsippet om departementenes sektoransvar gjelder på alle fagområder, og departementene har ansvar for å følge opp samepolitikken innenfor sine sektorer. Dette gjelder også de ordningene som er overført til Sametinget.

Med denne publikasjonen vil regjeringen gi en kort og samlet framstilling av de ulike departementenes forslag til bevilgninger til samiske formål i 2009. Årets hefte omfatter bevilgninger som ikke har vært omtalt tidligere, slik at tallene i enkelte tilfeller ikke vil være sammenlignbare med fjorårets publikasjon.

Sametinget.....	2
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	3
Utenriksdepartementet	8
Kunnskapsdepartementet	10
Justis- og politidepartementet.....	13
Kultur- og kirke departementet	14
Kommunal- og regionaldepartementet.....	17
Helse- og omsorgsdepartementet	18
Barne- og likestillingsdepartementet.....	19
Landbruks- og matdepartementet.....	20
Miljøverndepartementet	23

Oversikt over bevilgninger til samiske formål (1000 kr):

	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Pst. endring 2008-2009
Utenriksdepartementet	8 400 ¹⁾	5 000 ¹⁾	5 000 ¹⁾	
Kunnskapsdepartementet	232 392	251 383	252 417	0,4
Justis- og politidepartementet	4 600 ²⁾	³⁾	³⁾	
Kultur- og kirke departementet	84 612	86 470	94 220	9,0
Kommunal- og regionaldepartementet	300	2 100	2 100	
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	176 608	205 400	220 348	7,3
Helse- og omsorgsdepartementet	37 300	40 500	42 300	4,4
Landbruks- og matdepartementet	154 223	156 100	157 795	1,1
Miljøverndepartementet	2 000	3 000	3 000	
Samlet bevilgning	700 435	749 953	777 180	3,6
Samefolkets fond	9 300	4 700	4 700	
Sum	709 735	754 653	781 880	3,6

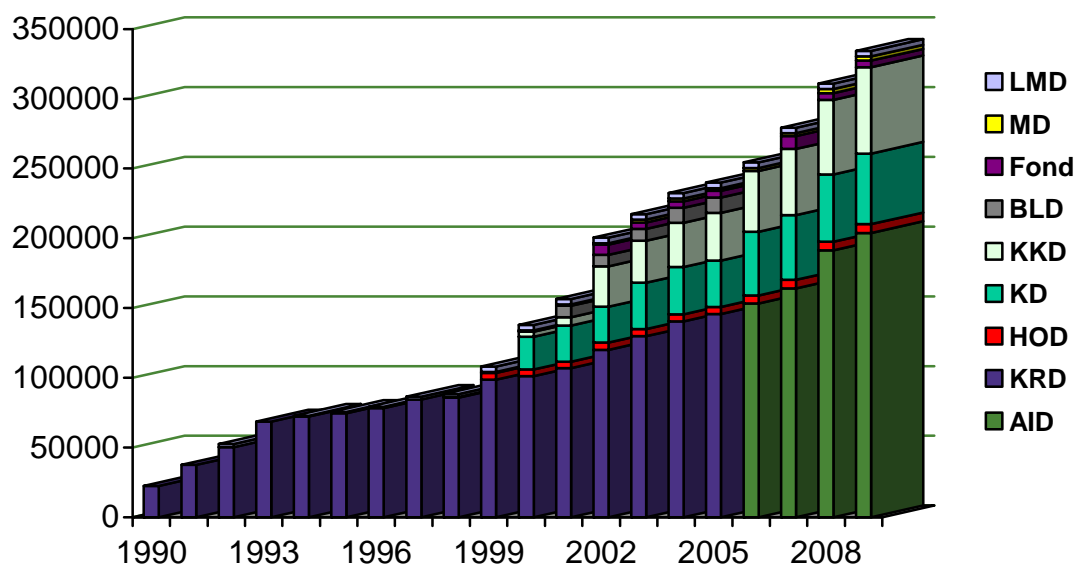
¹ Beløpet er et anslag over tilskudd til samiske formål/urfolksformål. Beløpet vil kunne bli noe høyere enn angitt i tabellen.

² Beløpet er et anslag over tilskudd gitt til samiske formål.

³ Bevilgning fordeles senere.

Sametinget

Sametinget vil ifølge budsjettforslaget forvalte omlag 334 mill. kr til samiske formål i 2009. Dette er en økning på ca. 23 mill. kr fra 2008 (7,4 pst). Sametingets første hele driftsår var 1990, og da hadde Sametinget et budsjett på 31,7 mill. kr. Utviklingen er i tråd med myndighetenes målsetting om at Sametinget skal ha større innflytelse og myndighet i saker som er av spesiell interesse for den samiske befolkningen.

Sametinget er etablert gjennom sameloven for å etterleve Grunnlovens § 110a. Som folkevalgt organ har Sametinget stor frihet. Det er ikke en etat eller et underliggende organ i forhold til regjeringen, og den enkelte statsråd er derfor ikke ansvarlig for Sametingets politiske virksomhet eller for de politiske vedtakene Sametinget gjør på de ulike områdene. Arbeids- og inkluderingsministeren har likevel et overordnet konstitusjonelt ansvar når det gjelder bevilgningen gitt over kap. 680 Sametinget. Når det gjelder bevilgninger til Sametinget over øvrige departementers budsjett, er det vedkommende fagstatsråd som har det konstitusjonelle ansvaret og oppfølgingsansvaret for om bevilgede midler benyttes i tråd med Stortingets forutsetninger.

Sametinget fikk i 1999 unntak fra bevilgningsreglementets § 4 om bruttobudsjettering og får hele sin bevilgning fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet på én 50-post. Tilsvarende overføres bevilgningene fra Kunnskapsdepartementet, Kultur- og kirke departementet og Miljøvern departementet over 50-poster. Sametinget gis på denne måten et særlig selvstendig ansvar og frihet med hensyn til ressursdisponeringen. Sametinget fordeler bevilgningen i sitt plenums møte i november, med forbehold om Stortingets budsjettvedtak. Med de føringer som er lagt i Stortingets budsjettvedtak, fordeler Sametinget bevilgningen etter egne prioriteringer.

Sametinget er tillagt forvaltningsansvar for visse administrative forhold, slik som bl.a. valg til sameting, fordeling av økonomiske tilskudd, fastsetting av nærmere bestemte deler av læreplaner for skolen, forvaltning av samiske kulturminner etter kulturminneloven og tilhørende forskrifter og oppnevning av representanter til ulike offentlige organer. Sametinget utøver dessuten myndighet og innflytelse gjennom deltakelse og representasjon i en rekke utvalg, styrer og råd.

Sametinget informerer om egen virksomhet på nettsiden www.samediggi.no.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	Post	Tiltak	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
680	50	Sametinget	164 100	191 400	203 735
680	54	Sametinget	9 300	4 700	4 700
681	72	Samisk språk, informasjon m.v.	3 811	5 800	9 055
681	74	Dokumentasjon, formidling mv.		1 300	1 357
682	01	Gáldu – Kompetansesenteret for urfolks rettigheter	3 957 ¹⁾	2 675 ²⁾	2 911
683	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		650	
683	01	Ressurssenter for natur- og reindriftstjenester	763 ³⁾		
684	01	Internasjonalt fag- og formidlingssenter for reindrift	3 977 ⁴⁾	3 025	3 290
684	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		550	
Sum			185 908	210 100	225 048

¹ Regnskapstallet innbefatter bl.a. bevilgningen på 1,2 mill. kroner fra Utenriksdepartementet og prosjektmidler.

² I tillegg fikk Gáldu en bevilgning på 1,2 mill. kroner fra Utenriksdepartementet.

³ Ved behandlingen av St.prp. nr. 12 (2007 – 08) i Stortinget ble Ressurssenter for natur- og reindriftstjenester i Kautokeino vedtatt avviklet fra 1. januar 2008. Oppgavene knyttet til senteret ble overført NAV-Finnmark.

⁴ Regnskapstallet innbefatter prosjektmidler på 1,6 mill. kroner.

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over følgende budsjettkapitler:

Kap.	post	Tiltak
601	21	Spesielle driftsutgifter
601	50	Norges forskningsråd, Program for samisk forskning

Overordnede mål i samepolitikken

Regjeringen legger til grunn at staten Norge opprinnelig er etablert på territoriet til to folk, samer og nordmenn, og at begge folkene har den samme rett og det samme krav på å kunne utvikle sin kultur og sitt språk. Samepolitikken som føres skal tjene den samiske befolkningen, slik at samisk språk, kultur og samfunnsniv skal ha en sikker framtid i Norge.

Grunnloven § 110a og sameloven er det nasjonale grunnlaget for regjeringens samepolitikk. Regjeringen legger videre vekt på at de internasjonale menneskerettighetskonvensjoner som Norge har sluttet seg til og som har særskilt betydning for samene, bl.a. FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (særlig artikkel 27) og ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, blir oppfylt.

Regjeringens mål kommer for øvrig til uttrykk i følgende målsettinger:

1. Videreutvikle statens samarbeidsformer med Sametinget og med det samiske sivile samfunn

Avtale om nærmere prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget ble inngått 11. mai 2005. Prosedyrene ble fastsatt ved kgl.res. 1. juli 2005. Arbeids- og inkluderingsdepartementet har i samråd med øvrige departementer utarbeidet en veileder for statlige myndigheters konsultasjoner med Sametinget og eventuelle øvrige samiske interesser. Konsultasjonsprosedyrene og veilederen finnes på Arbeids- og inkluderingsdepartementets nettsider.¹

Det er viktig at Sametinget i større utstrekning enn i dag blir involvert i arbeidet med å utarbeide budsjettet til samiske formål og til Sametinget. Regjeringen vil legge til rette for at det etableres en ordning med faste konsultasjonsmøter mellom finansministeren, statsråden med ansvar for samiske saker og Sametinget før regjeringens første budsjettkonferanse. Regjeringen

¹ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/aid/tema/Samepolitikk/Konsultasjonsplikt-i-samiske-saker.html?id=86931>

vil invitere Sametinget til konsultasjoner om utformingen av slike budsjettprosedyrer. Dersom det er mulig vil prosedyrene kunne legges til grunn for arbeidet med statsbudsjettet 2010.

2. Helhet og sammenheng i samepolitikken nasjonalt og internasjonalt

Grunnloven § 110a og sameloven er det nasjonale rettsgrunnlaget for regjeringens samepolitikk. Regjeringens politiske grunnlag for samepolitikken framgår av St.meld. nr. 28 (2008-2009) Samepolitikken. Regjeringen legger videre vekt på at de internasjonale menneskerettskonvensjonene som Norge har sluttet seg til, blant annet FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (særlig artikkel 27) og ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, blir oppfylt.

Ansvar for å følge opp overnevnte rettsregler og konvensjoner er ut fra sektorprinsippet fordelt mellom ulike departementer med underliggende virksomheter, samt forvaltningen på lokalt og regionalt nivå, herunder kommuner og fylkeskommuner.

En ekspertgruppe, med representanter oppnevnt av de nordiske regjeringene og sametingene i Finland, Sverige og Norge, overleverte et utkast til en nordisk samekonvensjon høsten 2005. På minister- og presidentmøtet høsten 2006 var regjeringene i Finland, Sverige og Norge enige om å videreføre arbeidet med en nordisk samekonvensjon, i første omgang gjennom fortsatt nasjonalt arbeid med høringsoppfølging og eventuelle konsekvensanalyser. Det tas sikte på at sameministrene og sametingspresidentene til fellesmøtet høsten 2008 har avklart sine posisjoner.

3. Styrke samiske næringer og sikre naturgrunnlaget for samisk kultur

Verdiskapingsprogrammet for næringskombinasjoner er etablert i 2008 med 6,5 mill. kroner, i tråd med intensjonene i Soria Moria-erklæringen. Programmets innhold og organisering har vært tema for konsultasjoner med Sametinget. Programmet forvaltes av Sametinget. Hovedmålsettingen med programmet er å fremme levedyktige virksomheter, og bidra til en bærekraftig utvikling i samiske samfunn. Programmet må sees i sammenheng med en rekke andre programmer og satsinger innenfor næringsutvikling og reiseliv. På bakgrunn av Sametingets ønske om en fortsatt utvikling av programmet, foreslår regjeringen å øke Sametingets budsjett med 2 mill. kroner i 2009.

Norge har gjennom ratifikasjon av Konvensjonen om biologisk mangfold forpliktet seg til å ivareta samers tradisjonelle kunnskap, slik dette framgår av konvensjonens artikkel 8 (j). Regjeringen ønsker å styrke arbeidet med kartlegging, dokumentasjon og videreføring av tradisjonell samisk kunnskap i Norge. Et slikt arbeid vil være et viktig bidrag for å sikre en bærekraftig bruk av det biologisk mangfoldet, og en ivaretagelse av samisk kultur og levemåte. Det vil være en viktig prosess å utvikle tilpassede opplegg for registrering av tradisjonell kunnskap, finne fram til kompetanse og metoder for innsamling, samt definere strategier for nye dokumentasjonstiltak. Siktemålet er at arbeidet skal ha både en lokal forankring og gjenspeiler intensjonene i artikkel 8 (j). Regjeringen ønsker således å videreføre arbeidet med dokumentasjon av samisk tradisjonskunnskap i Norge, jf. kap. 681 Tilskudd til samiske formål, post 74 Dokumentasjon, formidling mv.

4. Fremme bruk av samisk språk og sikre at offentlig forvaltning tar hensyn til samiske brukeres kulturbakgrunn

I forbindelse med arbeidet med St.meld. nr. 28 (2007-2008) Samepolitikken besluttet regjeringen at det skal igangsettes et arbeide for å utvikle en handlingsplan for samisk språk i samråd med Sametinget. Arbeidet for å styrke samisk språk krever en langsiktig og kontinuerlig innsats på de fleste sektorområdene, og må være en prosess over tid. Det tas sikte på at handlingsplanen, i tillegg til å omfatte konkrete tiltak av kortsiktig karakter, også beskriver en langsiktig strategi for å styrke samisk språk. Målet med en handlingsplan for samisk språk er å se helheten i det arbeidet som gjøres for samisk språk i dag, og i samråd med Sametinget og andre aktuelle

instanser vurdere hva som er de viktigste innsatspunktene for å sikre samisk som et levende og kulturbærende språk i fremtiden. Regjeringen vil innenfor dette arbeidet legge vekt på å styrke sørsamisk og lulesamisk språk. Regjeringen foreslår at det bevilges totalt 8 mill. kroner til arbeidet med handlingsplanen for samisk språk.

Det er behov for å styrke østsamisk kultur og språk i Norge. Østsamene er en meget liten gruppe, og østsamisk kultur i Norge er under sterkt press. Østsamisk museum, som etter planen skal stå ferdig høsten 2008, vil være en viktig formidlingsarena for østsamisk kultur og historie, jf. delmål 6. Aktuelle revitaliseringstiltak av østsamisk kultur og språk vil, i samråd med østsamene, Sør-Varanger kommune, Finnmark fylkeskommune og Sametinget, vurderes lagt til museet.

NAV-reformen skal være gjennomført fra 2010 for alle landets kommuner. Gjennom NAV-reformen skal kommunene og Arbeids- og velferdsetaten etablere felles lokale NAV-kontor. NAV-kontorene vil ha et oppfølgingsansvar for også samiske brukere. Arbeids- og inkluderingsdepartementet har i tildelingsbrevet til Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2008 gitt føringer for etatens oppfølging av samiske brukere. Arbeids- og inkluderingsdepartementet vil bearbeide og videreformidle til andre departementer de erfaringene departementet høster gjennom styringssignaler og rapportkrav knyttet til samiske brukere i departementets tildelingsbrev for 2008 til Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet vil i samarbeid med aktuelle departementer vurdere hvordan fylkesmannens veiledningsrolle overfor kommunene kan utvikles når det gjelder samiske forhold. Arbeids- og inkluderingsdepartementet vil invitere KS og Sametinget til et nærmere samarbeid om kommunenes arbeid med samiske spørsmål.

5. Legge til rette for samisk forskning og utvikle et godt kunnskapsgrunnlag for samepolitikken
Se omtale under kap. 601, post 21 Spesielle driftsutgifter/Kap. 601, post 50 Norges forskningsråd, Program for samisk forskning.

Det er etablert en faglig analysegruppe for samisk statistikk som skal legge fram en årlig rapport som viser oversikt over og analyse av situasjonen og utviklingstrekk i det samiske samfunn. Analysegruppens første rapport forventes ferdigstilt høsten 2008.

6. Synliggjøring og formidling av samisk kultur, språk og identitet

Informasjon og økt kunnskap om samer og samisk kultur vil kunne motvirke negative holdninger til samene og til samiske kulturuttrykk. Regjeringen ønsker derfor å videreføre en politikk som bidrar til å øke kunnskapen om samiske forhold, både i befolkningen generelt, i forvaltningen og i utdanningssystemet.

Det femte kullet samiske veivisere ble presentert på Márkomeannu festivalen 25. juli 2008. Prosjektet blir finansiert av Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet utgir det elektroniske nyhetsbrevet Nytt om samepolitikken 2-4 ganger i året. Målet med nyhetsbrevet er både å spre kunnskap om samiske forhold til allmennheten og nå ut til den samiske befolkningen med aktuell informasjon.

Kap. 601, post 21 Spesielle driftsutgifter/Kap. 601, post 50 Norges forskningsråd, Program for samisk forskning

Norges forskningsråd startet et nytt program for samisk forskning i 2007. Det skal løpe i ti år og skal evalueres midtveis i programperioden. Programmet har som mål å fremme langsiktig forskning av høy kvalitet om samiske forhold, og bidra til rekruttering og styrking av samisk som vitenskapspråk. I tillegg legges det vekt på internasjonalt forskningssamarbeid, nettverksbygging og formidling av forskningen. Programperioden er utvidet fra 5 til 10 år. Det nye pro-

gramstyret er utvidet med representasjon fra samiske forskningsmiljøer i Sverige og Finland og Sametinget har en observatør i styret. Programmet er finansiert med midler fra Kunnskapsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Samiske forskningsinteresser ivaretas imidlertid også i andre forskningsprogrammer.

I 2008 ble det bevilget om lag 8,7 mill. kroner til Forskningsrådets samiske program II. Arbeids- og inkluderingsdepartementet økte sin bevilgning med 0,5 mill. kroner til urfolksforskning i nordområdene. Kunnskapsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet foreslår å videreføre bevilgningen til det samiske programmet i 2009.

Arbeids- og inkluderingsdepartementets tildeling til Sametingets samarbeid med Statistisk sentralbyrå og Nordisk Samisk Institutt om utgivelse av Samisk statistisk årbok annet hvert år er videreført.

Kap. 680, post 50 Sametinget

Regjeringen foreslår at Sametinget bevilges 203,735 mill. kroner i 2009 over Arbeids- og inkluderingsdepartementets budsjett.

Sametinget har i sitt budsjettvedtak blant annet prioritert samisk språk og Verdiskapingsprogrammet for næringskombinasjoner, jf. kap. 18 i sak 60/07 Sametingets budsjett 2008. Sametinget har en svært sentral rolle i arbeidet for samisk språk. Av en satsing på til sammen 8 mill. kroner til arbeidet med handlingsplanen for samisk språk over Arbeids- og inkluderingsdepartementets budsjett (jf. kap. 681, post 72 Samisk språk, informasjon) foreslår regjeringen derfor at 5 mill. kroner tilføres Sametinget. Videre er regjeringen innstilt på å imøtekomme Sametingets ønske om en fortsatt utvikling av Verdiskapingsprogrammet for næringskombinasjoner med 2 mill. kroner. Regjeringen foreslår på denne bakgrunn å øke Sametingets budsjett-ramme med 7 mill. kroner i 2009.

Bevilgningsforslaget omfatter også 1,5 mill. kroner i husleiekompensasjon i forbindelse med at Sametingets kontorer i Kautokeino skal flytte inn i det nye vitenskapsbygget når dette står ferdig sommeren 2009.

Sametinget ba i konsultasjonsmøtet med arbeids- og inkluderingsministeren i mai 2008 om 1,5 mill. kroner til en gjenbegravning av skjelettmaterialet fra Neiden. Skjelettmaterialet, som i dag er oppbevart ved Universitetet i Oslo, planlegges gjenbevart på gravplassen i Skoltebyen i Neiden. Regjeringen foreslår at det bevilges 1,5 mill. kroner til formålet i 2009. Videre foreslås det bevilget 2,9 mill. kroner i 2009 til Sametingets arbeid knyttet til gjennomføringen av same-tingsvalget i 2009.

Sametinget ble i 2008 bevilget 8,4 mill. kroner til finansieringen av inventar og utstyr til de deler av vitenskapsbygget i Kautokeino som Sametinget skal benytte. Disse midlene var en engangsbevilgning og videreføres ikke i 2009.

Kap. 680, post 54 Avkastning av Samefolkets fond

Under behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2000 vedtok Stortinget 16. juni 2000 å bevilge 75 mill. kroner til et «Samefolkets fond». Om fondets formål uttalte flertallet i finanskomiteen at avkastningen av fondet skulle gå til ulike tiltak som ville styrke samisk språk og kultur. I vedtaket fra Stortinget blir opprettelsen av fondet omtalt som en kollektiv erstatning for de skader og den uretten fornorskingspolitikken har påført det samiske folk.

Sametinget behandlet i februar 2006 vedtektene for fondet. Vedtektene ble fastsatt ved kgl.res. 22. september 2006.

Sametinget vedtok i november 2007 å ta i bruk Samefolkets fond. I vedtaket ble det besluttet at Sametingets plenum er fondets styre, og at den nærmere bruken av avkastningen fastsettes av

Sametinget i de årlige budsjettvedtak. Sametinget har vedtatt prioriteringer og satsingsområder for bruken av Samefolkets fond for perioden 2008–2009. Deler av fondsmidlene skal brukes på språkutviklingstiltak, litteratur, samt dokumentasjon og formidling av tradisjonell kunnskap.

Det foreslås en bevilgning på 4,7 mill. kroner i 2009, som utgjør avkastningen av fondet for 2008. Avkastningen av fondet er ikke en del av Sametingets rammebevilgning.

Kap. 681, post 72 Samisk språk, informasjon o.a.

Regjeringen vil i samarbeid med Sametinget utvikle en handlingsplan for samisk språk og foreslår derfor å øke kap. 681 Tilskudd til samiske formål, post 72 Samisk språk, informasjon mv. med 3 mill. kroner til 9 mill. kroner i 2009. Sametinget har en svært sentral rolle i arbeidet for samisk språk. Av en satsing på til sammen 8 mill. kroner til arbeidet med handlingsplanen for samisk språk over Arbeids- og inkluderingsdepartementets budsjett overføres derfor 5 mill. kroner Sametingets budsjett, jf. kap. 680, post 50 Sametinget.

Den foreslåtte bevilgningen vil også finansiere prosjektet «Samiske veivisere», det sørsamiske skoletilbudet i Engerdal kommune, Kompetansebase for samisk språk og IT, Divvun 2 og revitaliseringstiltak for å styrke østsamisk kultur og sørsamisk språk.

Kap. 681, post 74 Dokumentasjon, formidling mv.

Regjeringen foreslår at det bevilges 1,36 mill. kroner til en satsing på tradisjonell samisk kunnskap over kap. 681 Tilskudd til samiske formål, post 74 Dokumentasjon, formidling mv. Midlene skal blant annet benyttes til tiltak for å styrke arbeidet med kartlegging, dokumentasjon og videreføring av samers tradisjonelle kunnskap i Norge. I 2009 forutsettes midlene i sin helhet tildelt Samisk høyskole, som har utviklet et pilotprosjekt om «Árbediehtu» – kartlegging, bevaring og bruk av samisk tradisjonell kunnskap. Prosjektet starter opp høsten 2008 og er planlagt å gå over tre år.

Kap. 682 Kompetansesenteret for urfolks rettigheter, post 1 Driftsutgifter og 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Regjeringen foreslår en bevilgning på 2,9 mill. kroner til drift av senteret i 2009. Bevilgningen omfatter 105 000 kroner i husleiekompensasjon i forbindelse at Gáldu – Kompetansesenteret for urfolks rettigheter skal flytte inn i det nye vitenskapsbygget når dette står ferdig sommeren 2009.

Det ble i 2008 bevilget 650 000 kroner over kap. 682, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold til finansieringen av inventar og utstyr til de deler av vitenskapsbygget i Kautokeino som Gáldu – Kompetansesenteret for urfolks rettigheter skal benytte.

I forbindelse med at Gáldu skal flytte inn i det nye vitenskapsbygget i Kautokeino, vil regjeringen vurdere om senteret skal få en organisatorisk nærmere tilknytning til Samisk høyskole.

Kap. 684 Internasjonalt fag- og formidlingssenter for reindrift, post 1 Driftsutgifter og 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Regjeringen foreslår en bevilgning på 3,3 mill. kroner til drift av senteret i 2009. Bevilgningen omfatter 102 000 kroner i husleiekompensasjon i forbindelse at Internasjonalt fag- og formidlingssenter for reindrift skal flytte inn i det nye vitenskapsbygget når dette står ferdig sommeren 2009.

Det ble i 2008 bevilget 550 000 kroner over kap. 684, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold til finansieringen av inventar og utstyr til de deler av vitenskapsbygget i Kautokeino som Internasjonalt fag- og formidlingssenter skal benytte.

Utenriksdepartementet

Kap.	post	Tiltak
115	70	Tilskudd til presse, kultur og informasjonsformål
116	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner
118	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland
163	71	Humanitært bistand og menneskerettigheter

Kap 115 Presse-, kultur- og informasjonsformål, post 70 Tilskudd til presse, kultur og informasjonsspørsmål

Tilskudd som gis under denne posten skal bl.a. bidra til å styrke interessen for og kunnskapen om Norge i utlandet, og styrke kulturlivets internasjonale samarbeid. Profileringen av Norge som sentral aktør i nordområdene er ledd i dette arbeidet.

I 2008 ble 10 mill. kroner øremerket tiltak knyttet til Nordområdestrategien. Urfolksdimensjonen er en integrert del av de fleste prosjekter knyttet til disse midlene. Av prosjekter med en særlig urfolkstilknytning i 2008 kan nevnes støtte til samisk film, støtte til Riddu Riddu-festivalen, støtte til samisk kulturutvekslingsprosjekt og reisestøtte til lulesamer/vepsere.

I 2007 ble det gitt tilskudd på i alt 652 000 kroner fra kap 115 post 70 til spesifikt samiske kulturformål. Følgende prosjekter ble støttet:

- Samisk Filmfestival – 50 000 kroner
- Riddu-Riddu festivalen – 100 000 kroner
- Samisk deltakelse på fargo-festivalen – 15 000 kroner
- Sjøsamisk studieforbund – 170 000 kroner
- Samisk næringsbasert kulturprosjekt i Lovozero, Russland – 317 000 kroner

Støtten til prosjekter som skal styrke urfolksdimensjonen anslås til ca. 1 mill. kroner i 2008. Dette inkluderer de midler som går til samiske kunstnere og annen samisk deltakelse i forbindelse med den øvrige støtten til festivaler, festspill og andre kulturelle mønstringer, herunder Barents Spektakel og Barentsdagene.

Arbeidet innen Nordområdestrategien planlegges videreført på samme nivå i 2009.

Kap. 116 Deltaking i internasjonale organisasjoner, post 70 Tilskudd til internasjonale organisasjoner

Det gis støtte til urfolksdeltakelse i Arktisk råd, Barentsrådet mv. Formålet med bevilgningen er å gi tilskudd til urfolksrepresentanternes deltakelse i internasjonalt samarbeid i nordområdene.

Midlene nyttes i første rekke til dekning av reiseutgifter for samer og russiske urfolk. Rammen er på 600 000 kroner i 2008 og forventes videreført på dette nivå i 2009.

Kap. 118 Nordområdetiltak mv., post 70 Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland

Denne bevilgningen dekker et bredt spekter av prosjekter, herunder til urfolksprosjekter. Støtten til prosjekter hvor urfolk er målgruppen, fordelte seg på følgende hovedkategorier i 2007:

- Støtte fra UD til samarbeidsprosjekter i Nordvest-Russland som involverer urfolk (oftest samer) – 1,2 mill. kroner.

- Støtte fra det norske Barentssekretariatet til folk-til-folk-prosjekter innenfor norsk og russisk del av Barentsregionen og som involverer samer og andre urfolk – 2,2 mill. kroner.
- Støtte til urfolksprosjekter under midlene til arktisk samarbeid, knyttet til det norske formannskapet i Arktisk Råd – 0,9 mill. kroner.

I sum ble det altså i 2007 gitt 4,3 mill. kroner i tilskudd til urfolksprosjekter under denne bevilgningen. For 2008 foreligger ikke tall ennå, men det antas at støtten vil ligge på omtrent samme nivå som i 2007. Det er begrenset tilgang på gode urfolksprosjekter, men i den grad det kommer inn interessante prosjektsøknader er det budsjettmessig rom for å øke omfanget av støtte til urfolksprosjekter i 2009. I denne forbindelse kan nevnes at det norske Barentssekretariatet har igangsatt arbeid med å kartlegge og stimulere aktuelle urfolksmiljøer til utarbeidelse av prosjektforslag.

Kap. 163 Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter, post 71 Humanitær bistand og menneskerettigheter

Utenriksdepartementet tildelte i 2008 1,5 mill. kroner til Gáldu – Kompetansesenter for urfolks rettigheter i Kautokeino. Støtten er gitt til Gáldus arbeid med internasjonale urfolksrettigheter.

Videre støtter Utenriksdepartementet Sametingets internasjonale arbeid for urfolks rettigheter. I 2008 er Utenriksdepartementets tildeling til Sametinget på 650 000 kroner.

I tillegg bidrar Utenriksdepartementet i 2008 med et tilskudd på 390 000 kroner til Samerådets internasjonale arbeid. Samerådet mottar tilsvarende bidrag også av svenske og finske myndigheter.

Utenriksdepartementet tar sikte på å videreføre tildelingene til Gáldu, Sametinget og Samerådet i 2009.

Kunnskapsdepartementet

(i 1 000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
206	50	Samisk utdanningsadminstrasjon Tilskudd til Sametinget	30 5721)		
222	01/45	Statens grunnskoler og grunnskoleinternat, Driftsutgifter og utstyrsanskaffelser, <i>kan overføres</i>	88 0002)	91 3003)	95 500
223	50	Samisk utdanningsadminstrasjon Tilskudd til Sametinget		31 887	33 290
225	63	Tilskudd til samisk grunnopplæring, <i>kan overføres</i>	41 998	51 196	47 505
226	21	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen, Spesielle driftsutgifter	4 000	4 000	4 300
231	50	Tilskudd til samiske barnehagetilbud	11 870	12 380	12 925
275	50	Høgskoler, Basisfinansiering statlige høyskoler	47 651	50 957	48 796
	51	Resultatbasert finansiering statlige høyskoler	3 525	3 501	3 293
	52	Forskningsfinansiering statlige høyskoler	4 776	6 162	6 808
Sum			232 392	251 383	252 417

¹ Bevilgningen er overført til kap. 223 post 50 fra 1. januar 2008

² Basert på saldert budsjett 2007 gjengitt i brev fra KD til AID 07.09.07

³ Basert på tildelingsbrevet for 2008 til Utdanningsdirektoratet

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over disse kapitler og poster:

Kap.	post	Tiltak
271	50	Universitetet i Tromsø, Statstilskudd
285	52	Norges forskningsråd, Forskningsformål

Kap. 222 post 01 Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat

Bevilgningen på posten dekker blant annet:

- Drift av skole og internat ved Sameskolen i Midt-Norge, Hattfjelldal
- Undervisnings- og internattjenester ved de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv
- Drift av Samisk videregående skole i Karasjok og Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino
- Ventelønn for personale fra avviklede statsinternat i Finnmark

Formålet med bevilgningen er å gi samiske elever opplæringsforhold som bidrar til å styrke deres samiske språk og identitet.

Sameskolen i Midt-Norge, Hattfjelldal, hadde skoleåret 2007–08 ti faste elever. Fem elever bodde hele året på internatet og to elever halve året. 24 elever benyttet tilbudet om fjernundervisning i sørsamisk. Av disse deltok elleve elever pluss 14 andre på integreringstilbudet.

Sameskolene i Snåsa og Målselv er kommunale, og staten ved Utdanningsdirektoratet kjøper tjenester av vertskommunene. Skolen i Snåsa hadde 21 faste elever i skoleåret 2007-08, og ga fjernundervisning i sørsamisk til 17 elever. Sju elever bodde på internatet. Skolen i Målselv hadde tolv elever i skoleåret 2007-08, og ga fjernundervisning i nordsamisk til ni elever. Fem elever bodde på internatet.

Utdanningsdirektoratet har utarbeidet en samlet plan for fjernundervisning i de tre samiske språkene nord-, sør- og lulesamisk, og planen ligger til godkjenning i departementet.

I skoleåret 2007–08 hadde Samisk videregående skole i Karasjok 118 elever mot 104 elever året før. Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino hadde 83 elever mot 92 elever året før.

Sommeren 2007 ble det lagt frem en rapport fra en arbeidsgruppe med oppdrag om å utrede framtidig forvaltningsmodell for de samiske videregående skolene. I rapporten gikk arbeidsgruppen enstemmig inn for å starte forhandlinger med fylkeskommunen om forvaltning av skolene. Departementet sendte rapporten med tilrådninger til Sametinget for videre vurdering. Sametinget behandlet rapporten i plenum i februar 2008, men fant ikke å kunne støtte tilrådingen fra arbeidsgruppen om ny forvaltningsmodell. Sametinget gjorde i stedet vedtak om å sette i verk et utredningsarbeid om oppretting av et forvaltningsorgan under Sametinget for å sette Sametinget i stand til å ta over forvaltningsansvaret for skolene. Kunnskapsdepartementet tar vedtaket i Sametinget til etterretning og vil komme tilbake til Stortinget med videre vurderinger når Sametinget legger fram resultatet av sin utredning.

Kap. 223 post 50 Samisk utdanningsadministrasjon

Bevilgningen dekker:

- Tilskudd til drift av Sametingets avdeling for opplæring, språk og kulturproduksjon
- Tilskudd til utvikling av læremidler for samiske elever, medregnet spesialpedagogiske læremidler
- Tilskudd til læreplanarbeid og – utvikling
- Tilskudd til råd og veiledning til lærere som gir opplæring til samiske elever i barnehage, grunnskole og videregående opplæring

Bevilgningen er fra 2007 i sin helhet stilt til disposisjon for Sametinget.

For 2009 foreslås det å videreføre bevilgningen på samme nivå som i 2008.

Kap. 225 post 63 Tilskudd til samisk i grunnopplæringen

Målet med tilskuddsordningen er å medvirke til at det blir gitt opplæring i og på samisk i samsvar med de rettighetene som fremgår av § 6-2 og § 6-3 i opplæringsloven, samt å styrke lærernes kompetanse i samisk.

I skoleåret 2007–08 fikk 2 538 elever i grunnskolen opplæring i samisk, mot 2 672 elever året før. Dette er en nedgang på 134 elever, og tilsvarer en reduksjon på om lag 5 pst. fra skoleåret 2006–07. Antallet samiske studiehjemler har ligget på om lag samme nivå de siste årene.

I skoleåret 2007-08 fekk 288 elever og lærlinger opplæring i samisk i videregående opplæring ved fylkeskommunale skoler, mot 285 året før.

Prognosen for 2009 viser at færre elever velger samisk i grunnskolen, og posten er derfor foreslått redusert tilsvarende.

Kap. 226 post 21 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen

Bevilgningen bidrar til kvalitetsutviklingstiltak innenfor samisk i grunnopplæringen.

Midlene i 2007 gikk til samiske utviklingstiltak, bl.a. videreutvikling av fjernundervisning og kompetanseutvikling i samisk.

For 2009 foreslås det å videreføre bevilgningen på samme nivå som i 2008.

Kap. 231 Barnehager, post 50 Tilskudd til samiske barnehagetilbud

Formålet med tilskuddet er å bidra til at samiske barn får tilrettelagt et barnehagetilbud som er tilpasset deres språk og kulturbakgrunn. Tilskuddsordningen omfatter tilskudd til samiske barnehager, tilskudd til språktiltak i norske barnehager med samiske barn og midler til informasjons- og utviklingsarbeid og veiledning. Sametinget forvalter tilskuddsordningen. I 2007 ble det fordelt tilskudd til 41 samiske barnehager, mens 14 norske barnehager med samiske barn

fikk tilskudd til samisk språkopplæring. Sametinget tildelte videre midler til utviklingsarbeid og pedagogisk materiell til bruk i barnehager.

Det foreslås at bevilgningen for 2009 videreføres på samme nivå som i 2008.

Kap. 271, post 50 Basisfinansiering statlige universitet

Det blir bevilget midler til samiske formål gjennom universitetet i Tromsø. Fra 2002 er det tildelt midler til to stipendiatstillinger øremerket for samisk forskning.

Kap. 275, post 50 Basisfinansiering statlige høyskoler

Samisk høyere utdanning og forskning ved Samisk høgskole og andre institusjoner er gjennomgått som et ledd i vurderingen av status for Kvalitetsreformen, jf. Innst. S. nr. 12 (2002–2003) og St.meld. nr. 34 (2001–2002).

Regjeringen ser det som viktig å øke kunnskapsgrunnet om samiske samfunnsforhold, samt samisk språk og kultur. Regjeringen vil derfor blant annet styrke samisk høyere utdanning og forskning generelt, samt øke rekrutteringen av samiskspråklige studenter. Høgskolen i Nord-Trøndelag og Høgskolen i Bodø er fra 2005 tildelt midler til styrking og videreutvikling av henholdsvis sørsamisk og lulesamisk.

Samisk høgskole har utarbeidet en langsiktig plan for å bli akkreditert som vitenskapelig høyskole, jf. Innst. S. nr. 12 (2002–2003) og St.meld. nr. 34 (2001–2002).

Samisk vitenskapsbygg i Kautokeino

I samarbeid med Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Kultur- og kirke departementet arbeider Kunnskapsdepartementet med å oppføre et nytt samisk vitenskapsbygg i Kautokeino. Bygget er forventet ferdigstilt for innflytting i 2009. Formålet med nybygget er blant annet å samle samiskspråklige oppgaver og samisk vitenskapelig virksomhet i et større miljø. Samisk høgskole, Studentsamskipnaden i indre Finnmark, Samisk spesialpedagogisk støtte og Nordisk Samisk Institutt vil sammen med Sametingets språk- og opplæringsavdeling, Gáldu - Kompetansesenter for urfolksrettigheter, Reindriftens internasjonale fag- og formidlingssenter og Samisk arkiv være brukere av bygget.

I 2007 og 2008 ble det bevilget 15,7 mill. kroner til brukerutstyr for enhetene underlagt Kunnskapsdepartementet.

Kunnskapsdepartementet foreslår å bevilge 11,7 mill. kroner til full husleiekompensasjon til Samisk høgskole ved innflytting i nytt bygg.

Kap. 275, Høyskoler, post 52 Forskningsfinansiering

I 2009 styrkes Samisk høgskole ved at det bevilges midler til en stipendiatstilling.

Kap. 285, Norges forskningsråd, post 52 Forskningsformål

Midler til samisk forskning over kap. 285 post 52 går i hovedsak til et program for samisk forskning, som er finansiert med midler fra Kunnskapsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Program for samisk forskning II startet opp i 2007. Det skal løpe i ti år, med evaluering etter halvgått periode. Programmet legger vekt på sentrale utfordringer for samisk forskning, herunder rekruttering, formidling og styrking av samisk som vitenskapsspråk.

Justis- og politidepartementet

Kap.	post	Tiltak
400	01	Samerettsutvalget/Forskningsprosjektet samiske sedvaner og rettsoppfatninger
440	01	Midler til politidistrikter med kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk
470	72	Tilskudd til Rettshjelpskontoret i Indre Finnmark

Kap. 400 Justisdepartementet, post 01 Driftsutgifter

Forskningsprosjektet samisk befolkning, bruk av naturen og rettighetsforhold ble avsluttet i 2007. Prosjektet har vært drevet i regi av Samerettsutvalget og Senter for samiske studier ved Universitetet i Tromsø. Forbruket i 2007 knyttet til Samerettsutvalget var til sammen ca. 3,59 mill. kroner. Samerettsutvalget avga sine innstillinger i 2007, jf. NOU 2007: 13 Den nye same-retten og NOU 2007: 14 Samisk naturbruk og rettssituasjon fra Hedmark til Troms. I 2008 har Justisdepartementet tildelt 250 000 kroner til ovennevnte. Regnskapsførte utgifter pr. august 2008 er ca. 70 000 kroner. Det vil ikke bli tildelt ytterligere midler til prosjektet i 2008 og 2009.

Kap. 440 Politidirektoratet - Politi- og lensmannsetaten, post 01 Driftsutgifter

På kap 440, post 01 har det i flere år vært stilt midler til disposisjon for de politidistrikt hvor det er kommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Målsettingen er å motivere til økt kunnskap om det samiske språk i politidistrikter med samisk befolkning. Politidistrikter som har merarbeid som følge av tospråklig forvaltning, kan søke om tilskudd fra de avsatte midlene. Ordningen administreres av politimesteren i Vestfinnmark politidistrikt i henhold til egen instruks.

For 2008 er det avsatt 400 000 kroner. Med utgangspunkt i regnskapet for 2007 vil det bli vurdert om bevilgningen skal justeres i 2009.

Kap. 470 Fri rettshjelp, post 72 Tilskudd til spesielle rettshjelpstiltak

Rettshjelpskontoret Indre Finnmark ble opprettet i 1997. Det understrekes i prosjektbeskrivelsen at "store deler av befolkningen her er samer som er en minoritetsgruppe med særlige problemer, både språklig og geografisk. Behovet for rettshjelp må i denne gruppen regnes som ekstra stort". Det er dårligere advokatdekning i området enn på landsbasis. Dette er også noe av bakgrunnen for driften av kontoret.

Forbruket i 2007 var på 1,28 mill. kroner. Justisdepartementets tilskudd til Rettshjelpskontoret Indre Finnmark for 2008 er på om lag 1,3 mill. kroner. Det tas sikte på å tildele et tilsvarende beløp i 2009.

Kontoret hadde 178 saker til behandling i 2007. Det ble gitt muntlig rådgivning ved 245 saker.

Kultur- og kirkedepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	Post	Tiltak	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
320	53	Samiske kulturformål	47 405	53 543	61 993
320	73	Østsamisk museum	20 000	9 700	2 500
320	73	Ája Samisk Senter	1 500	3 000	5 200
232	72	Riddu Riddu-festivalen	-	-	1 500
326	78	Samisk språkteknologi	500	-	-
335	75	Tilskudd til samiske aviser	13 877	18 877	21 627
340	71	Tilskudd til kirkelige formål	1 330	1 350	1 400
Sum			84 612	86 470	94 220

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over følgende budsjettkapitler:

Kap.	Post	Tiltak
326	01	Språk, litteratur- og bibliotekformål (Nasjonalbiblioteket)
329	01	Arkivformål
334	72	Knutepunktinstitusjoner
340	01	Kirkelig administrasjon, driftsutgifter
340	71	Tilskudd til kirkelige formål (diakoni, undervisning og kirkemusikk)
340	75	Trosopplæring
341	01	Presteskapet, driftsutgifter

Kap. 320 Allmenne kulturformål, post 53 Samiske kulturformål

Midler til samiske tiltak under Kultur- og kirkedepartementets budsjett er samlet under denne posten. Midlene dekker tilskudd til samisk spesialbibliotek, mobil bibliotekjeneste, samisk kunstnerstipend, utstillingsvederlag til samiske kunstinstitusjoner, stedsnavntjenesten og oppfølging av samisk språklov, samiske museer, samiske musikkfestivaler og Beaivváš Sámi Teáhter.

Kultur- og kirkedepartementet foreslår at det i 2009 blir satt av 62 mill. kroner over kap. 320, post 53 Samiske kulturformål. 450 000 kroner er øremerket tilskudd til avisen Nuortanásti. Bevilgningen til samiske kulturformål er dermed økt med 29,8 mill. kroner over fire år.

Kap. 320 Allmenne kulturformål, post 73 Nasjonale kulturbygg

Kostnadsrammen for Østsamisk museum er fastsatt til 42 mill. kroner. Statsbygg er byggherre. Bygget skal stå ferdig i løpet av 2008, og Østsamisk museum skal da starte innflyttingen. Det foreslås en bevilgning 2,5 mill. kroner i 2009. Beløpet skal gå til blant annet utstillinger og inventar.

Statsbygg er byggherre for utvidelsen av Ája Samisk Senter. Prosjektet omfatter nye lokaler for museumsvirksomheten og det samiske biblioteket. Prosjektet skal gjennomføres innenfor 22 mill. kroner i tilskudd fra departementet. Det foreslås en bevilgning på 5,2 mill. kroner til videre projektering og byggestart i 2009.

Kap. 323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner

Riddu Riddu-festivalen er gitt knutepunktstatus fra 2009 og det er foreslått et tilskudd på 1,5 mill. kroner, jf. kap. 323, post 72.

Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål, post 01 Samisk bibliografi

Nasjonalbiblioteket har siden 1993 hatt samisk bibliografi som særskilt oppgave. I tillegg til det samiskspråklige materialet tas det også med litteratur på andre språk, innen alle fag og emner som berører samiske forhold. Målet er en felles nordisk bibliografi.

Kap. 329 Arkivformål, post 01 Driftsutgifter

Samisk arkiv er fra 2005 etter ønske fra Sametinget overført fra Sametinget til Riksarkivaren. Driftsbevilgningen til Arkivverket for 2009 skal dekke økte driftskostnader og husleie på 2,2 mill. kroner i forbindelse med nye permanente lokaler til Samisk arkiv i Samisk vitenskapsbygg i Kautokeino.

Kap. 334 Film- og medieformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner

Det er en forutsetning for tilskuddet til Nordnorsk filmsenter AS under kap. 334 Film- og medieformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner, at det skal produseres minst én samisk film i året med støtte fra selskapet.

Samisk filmproduksjon og tilskuddene til samiske filmproduksjoner er for øvrig nærmere omtalt i St.meld. nr. 22 (2006-2007) *Veiviseren. For det norske filmloftet*.

Kap. 335 Pressestøtte, post 75 Tilskudd til samiske aviser

Tilskudd til samiske aviser bevilges over kap. 335, post 75. De samiske avisene har mottatt statsstøtte siden 1979, fra 1987 over egen budsjettpost. Over posten gis det tilskudd til produksjon av samiske aviser og tilskudd til produksjon av avissider på lulesamisk og sørsamisk. I tillegg gis det et øremerket tilskudd til publikasjonen Nuortanásti. Tilskuddsordningen forvaltes av Medietilsynet og er regulert i forskrift av 17. mars 1997 nr. 248 om tilskudd til samiske aviser. Pressestøtten er først og fremst begrunnet ut fra pressens betydning for demokrati og ytringsfrihet. I tillegg har de samiske avisene en viktig oppgave i forhold til å opprettholde og videreutvikle det samiske skriftspråket. For å legge til rette for økt utgivelsehyppighet i de samiske avisene ble posten økt med 5 mill. kroner i 2008. Med samme begrunnelse foreslår regjeringen å øke bevilgningen for 2009 med ytterligere 3 mill. kroner til 21,6 mill. kroner. Samtidig foreslås tilskuddet til Nuortanásti overført til Sametinget med virkning fra 2009.

Kap. 340 Kirkelig administrasjon, post 01 Driftsutgifter, post 71 Tilskudd til kirkelige formål og post 75 Trosopplæring

I driftsbevilgningen som tildeles Kirkerådet under kap. 340 post 01 inngår også bevilgningen til Samisk kirkeråd. Samisk kirkeråd ble opprettet av Kirkemøtet 1992. Rådet skal samordne kirkens innsats blant de samiske befolkningsgrupper og arbeide for å bedre folks kjennskap til samisk kirkeliv.

Under post 71 har det gjennom flere år vært gitt tilskudd til Det norske Bibelselskap til oversettelse av bibelske tekster til lule-, sør- og nordsamisk. I hovedsak går tilskuddet til oversettelse av Det gamle testamente til nordsamisk, et arbeid som ble påbegynt i 1998 og var forventet å gå over ti år. Av økonomiske grunner er oversettelsesarbeidet forskjøvet noe i tid. For 2009 foreslås en bevilgning på kr 1,4 mill. kroner.

Av tilskuddet som bevilges under post 75 Tilskudd til trosopplæring i Den norske kirke, er utviklingen av et opplæringstilbud forankret i samisk språk, kultur og historie et prioritert innsatsområde. Reformens fem første år har vært en forsøks- og utviklingsperiode og det er bl.a. gjennomført prosjekt i Indre Finnmark prosti, som har en stor andel samiskspråklig befolkning, og etablert en nettside for samisk trosopplæring, med materiell på nordsamisk lulesamisk, sørsamisk, kvensk og norsk. Fra 2009 går reformen inn i gjennomføringsfasen. Trosopplæringen i samiskspråklige områder skal ha prioritet i det videre reformarbeidet.

I tillegg gjennomføres tiltak i regi av Samisk kirkeråd, bl.a. for å rekruttere personer med samisk morsmål til kirkelige stillinger. Budsjettforslaget for 2009 innbærer en ytterligere økning i bevilgningen til trosopplæringsreformen.

Kap. 341 Presteskapet, post 01 Driftsutgifter

I bevilgningene til presteskapet under kap. 341, post 01, inngår også kirkelig betjening av den samiske befolkningen. I Nord-Hålogaland bispedømme er det flere samisktalende prester, og en stiftskapellan med tjeneste blant spredtboende samer. Den norske kirke har også en egen tolketjeneste, som omfatter tre tolker i 70 pst. stilling og to tolker i 20 pst. stilling. Det sørsamiske språkområdet omfatter Nidaros bispedømme og deler av Sør-Hålogaland og Hamar bispedømme. Det er egen preste- og diakonstilling med tjeneste overfor sørsamene i bispedømmet og departementet utarbeider nå egen forskrift for etablering av en særskilt samisk menighet i sørsamisk språkområde. Med bakgrunn i dette er bevilgningen under posten foreslått økt med 0,5 mill. kroner. Posten omfatter også bevilgninger til Kirkelig utdanningssenter i nord. Utdanningssenteret ble opprettet i Tromsø i 1997 for å gi et kirkelig utdanningstilbud i nord, og bl.a. med det formål å profilere det samiske perspektivet i praktisk-kirkelig utdanning.

Spillemidler til samisk idrett

Ved fordelingen av overskuddet til Norsk Tipping AS for spilleåret 2007 til idrettsformål i 2008, ble det avsatt 600 000 kroner til samisk idrett. Tilskuddet ble overført til Sametinget, som er ansvarlig for den videre fordelingen av midlene i tråd med målsettingen for tilskuddet. Det vil tas stilling til eventuell fordeling av spillemidler til samisk idrett for 2009 i forbindelse med hovedfordelingen av spillemidler til idrettsformål våren 2009.

Formålet med tilskuddet er å støtte opprettholdelse og videreutvikling av de særegne samiske idrettsaktiviteter som er en del av tradisjonell samisk kultur. Tilskuddet skal primært benyttes til aktiviteter rettet mot barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år).

Kommunal- og regionaldepartementet

			(i 1000 kr)		
Kap	post	Benevnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
552	72	Nasjonale tiltak for regional utvikling, <i>kan overføres</i>	300	2 100	2 100

Kap. 552 Nasjonalt samarbeid for regional utvikling, post 72 Nasjonale tiltak for regional utvikling, *kan overføres*

Kommunal- og regionaldepartementet tildeler 2,1 mill. kroner per år til gjennomføring av et samisk program innenfor Interreg. Det samiske programmet, Sápmi, inngår som et delprogram i Interreg IV Nord. Interreg IV Nords overgripende mål er å øke regionens funksjonalitet og styrke gjennom samarbeid om næringsliv og infrastruktur, samt utvikling av spesialkompetanse og identitetsskapende innsats. For det samiske delprogrammet Sápmi har man et særlig fokus på å bidra til et differensiert samfunn basert på samisk kultur, næring, tradisjoner, identitet og språk. Midlene finansierer den statlige andelen i de grenseregionale programmene. Sametinget var sekretariat for det samiske delprogrammet fram til 2006. Sekretariatsfunksjonen deles nå mellom Troms fylkeskommune og Nord-Trøndelag fylkeskommune.

Helse- og omsorgsdepartementet

(i 1 000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
724	21	Forsøk og utvikling i primærhelsetjenesten mv, <i>kan nyttes under post 70</i>	12 200	13 000	13 600

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over følgende budsjettkapittel:

(i 1 000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
743	75	Tilskudd til styrking av psykisk helsevern, <i>kan overføres</i>	25 100	27 500	28 700

Kap. 724 Helsepersonell og tilskudd til persontiltak, post 21 Forsøk og utvikling i primærhelsetjenesten mv, kan nyttes unders post 70

Utvikling av helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning

For 2008 disponeres 13 mill. kroner til videreføring av tiltak på grunnlag av handlingsplanen ”Mangfold og likeverd”. Av disse midlene er 6,1 mill kroner overført Sametinget. Helsedirektoratet forvalter om lag 6,6 mill. kroner. Av disse midlene er Senter for samisk helseforskning i 2008 tildelt 5,8 mill kroner.

Midlene inkluderer også et grensekommunesamarbeid mellom kommuner i Nord-Finland, Finnmark og Nord-Troms på ca. 1,1 mill. kroner.

Departementet skal sammen med Sametinget videreføre arbeidet. Hovedprinsippene i ”Mangfold og likeverd” og St.meld. nr. 28 (2007-2008) Samepolitikken danner grunnlaget for det videre arbeidet. Det vises for øvrig til kap. 743 Statlige stimulerings tiltak for psykisk helse for omtale av utvikling av nasjonale kompetansebasert for tjenester til samisk befolkning innen psykisk helsevern.

Det foreslås at bevilgningen for 2009 videreføres på samme nivå som i 2008.

Helse- og omsorgsdepartementet vil i samarbeid med Sametinget vurdere hvordan tolketjenesten til den samiske befolkning kan bedres i helsetjenesten, jf St. meld. nr 28 (2007-2008) Samepolitikken.

Kap. 743 Statlig stimulering av psykisk helse, Tilskudd til styrking av psykisk helsevern, kan overføres

Samisk kompetansesenter for utvikling av psykiatriske tjenester til den samiske befolkning driver henholdsvis en familieavdeling i Karasjok og en voksenavdeling i Lakselv, jf. St.prp. nr. 63 (1997-1998). Regjeringen foreslår at det i 2009 bevilges 28,7 mill. kroner til formålet. Det vises for øvrig til Kap.743 Statlige stimulerings tiltak for psykisk helse, post 75 Tilskudd til styrking av psykisk helsevern for nærmere omtale av utvikling av nasjonale kompetansebasert for tjenester til samisk befolkning innen psykisk helsevern.

Barne- og likestillingsdepartementet

Kap.	Post	Tiltak
857	79	Tilskudd til internasjonalt ungdomssamarbeid mv., kan overføres
855	21	Statlig forvaltning av barnevernet, spesielle driftsutgifter
850	01	Barneombudet, driftsutgifter

Kap 857 Barne- og ungdomstiltak, post 79 Tilskudd til internasjonalt ungdomssamarbeid mv., kan overføres

Målet med tilskuddsposten er å stimulere til internasjonalt samarbeid på barne- og ungdomsområdet. Målgruppene er frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner, enkeltpersoner og grupper av barn og ungdom, institusjoner som arbeider med barn og ungdom, samt offentlige myndigheter lokalt, regionalt og nasjonalt.

Innenfor rammen av denne posten vil Barne- og likestillingsdepartementet bidra til gjennomføringen av Nordområdestrategien ved å prioritere det ungdomspolitiske samarbeidet i Barentsregionen. Det vil bli avsatt midler til multilaterale prosjekter og aktiviteter for barn og ungdom i Barentsregionen. Målgruppene for bevilgningen er barn og ungdom fra de 13 regionene og urbefolkningene i Barentsregionen. Midlene forvaltes av Barentssekretariatet i Kirkenes.

Kap. 855 Statlig forvaltning av barnevernet, Post 21 Spesielle driftsutgifter

Barnevernets utviklingssenter i Nord-Norge får midler fra posten til blant annet å ivareta samisk kompetanse i barnevernet.

Kap. 850 Barneombudet Post 01 Driftsutgifter

Barneombudene i Norge, Sverige og Finland har samarbeidet om et prosjekt der ombudene har undersøkt retten til medvirkning etter barnekonvensjonens artikkel 12 for samiske barn og unge. Rapporten "Rätten till delaktighet och inflytande för samiska barn och ungdomar" ble utgitt våren 2008 og beskriver hva prosjektet har funnet.

Ifølge Barneombudet er det etablert et godt samarbeid med Sametingsrådet knyttet til skolesituasjonen for samiske barn. Dette arbeidet vil bli videreført og styrket.

Driftsbevilgningen til Barneombudet ble i 2007 styrket med 1 mill. kroner. Denne styrkingen var blant annet knyttet til Barneombudets arbeid med å sikre samiske barn og unges rettigheter. Styrkingen på 1 mill. videreføres også i 2009.

Landbruks- og matdepartementet

(i 1000 kr)

Kap	Benevnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
1147	Reindrifftsforvaltningen	55 282	59 100	60 795
1151	Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	98 941	97 000	97 000
	Sum	154 223	156 100	157 795

Kap. 1147 Reindrifftsforvaltningen

(i 1000 kr)

Post	Tiltak	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Driftsutgifter	47 716	39 042	40 036
45	Store utstyrskjøp og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 940	6 508	6 775
70	Tilskudd til fjellstuer	666	680	680
71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, <i>kan overføres</i>	9 960	9 870	10 304
82	Radioaktivitetstiltak, <i>kan overføres</i>		3 000	3 000
	Sum	55 282	59 100	60 795

Reindrifftsforvaltningen skal legge til rette for at målene i reindrifftspolitikken blir nådd. Reindrifftsforvaltningen forvalter reindrifftsloven og virkemidlene under reindrifftsavtalen. Reindrifftsforvaltningen er også sekretariat og utøvende organ for Reindrifftsstyret og områdestyrene, og har en rådgivende funksjon i forhold til næringen.

Reindrifftspolitikken bygger på to selvstendige verdigrunnlag; en næringspolitisk produksjonsverdi og en samepolitisk kulturverdi. De reindrifftspolitiske målene er sammenfattet i begrepet "En bærekraftig reindrift". Med dette menes en reindrift som har økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft.

Rapport 2007

Reindrifftsforvaltningen skal medvirke til å sikre ressursgrunnlaget for en bærekraftig reindrift. Dette omfatter for eksempel at forvaltningen i samarbeid med næringen skal fastsette rammevilkår, drive rettleiding for å legge til rette for god avkastning og føre kontroll med at rammevilkårene blir overholdt. Ressurssituasjonen og forekomsten av rovvilt påvirker i vesentlig grad driftsforholdene i reindrifften. Det er derfor viktig med nært samarbeid mellom rovviltforvaltningen og reindrifftsforvaltningen i de ulike regionene. Arbeidet skjer fortløpende gjennom innsamling av data om reintallet, tap, beitebruk og ressurssituasjon med mer. Dette blir sikret gjennom offentlige tellinger, befaringer av beite, administrering av transport, fornying og vedlikehold av grensegjerder, samt informasjon og rettleiding av distriktsstyrene, sonestyrene, siidaene og den enkelte reineier. I sammenheng med ressursforvaltningen blir det også gjennomført driftskontroll, konfliktløsninger og kontroll av avtaletiltak.

I 2006 startet forvaltningen arbeidet med en treårig plan for fastsetting av resterende rammebetingelser i Finnmark. Planen er en oppfølging av Riskrevisjonens undersøkelse av bærekraftig bruk av reinbeiteressursene i Finnmark. Foruten en fastsetting av områdegrensene mellom Øst- og Vest-Finnmark, og Vest-Finnmark og Troms, har dette arbeidet av ulike årsaker i mindre grad ført frem når det gjelder konkrete avtaler om fordeling av reinbeite. I den sammenheng nevnes problemstillinger knyttet til rettigheter, og usikkerhet blant reineieren for at formelle avtaler skal være til hinder for nødvendig fleksibilitet når forholdene krever det. Selv om prosjektet i liten grad har ført fram til konkrete avtaler, er det likevel utprøvd en arbeidsmetode der næringen selv i stor grad har hatt regien for framdrift og løsninger. Dette vil komme til nytte i

oppfølgingen av ny lov ved utarbeidelse av bruksreglene. Gjennom prosessen med utarbeidelse av bruksregler skal blant annet beitebruk, reintall og beitetider avklares som rammebetingelser for det enkelte distrikt.

Reindriftsforvaltningen har vært en sentral aktør i utarbeidelsen av ny reindriftslov og i arbeidet med implementeringen av den nye loven. Reindriftsforvaltningen har i samarbeid med Landbruks- og matdepartementet både utarbeidet en informasjonsbrosjyre som er sendt ut til alle reieneierne, samt forberedt og gjennomført informasjonsmøte med næringen i samtlige reinbeiteområder.

Reindriftsforvaltningen har et ansvar for å ivareta reindriftens arealinteresser i den allmenne arealforvaltningen. En vesentlig del av ressursene ved forvaltningen går med til denne type saker. Utfordringen er at tallet på enkeltsaker er økende. Reindriftsforvaltningen har arbeidet med å øke reindriften sin innvirkning gjennom de virkemidlene som styrer arealbruken. Ved endringer av lover og forskrifter som styrer arealbruken har forvaltningen gitt innspill.

Reindriftsforvaltningen deltar i dialogprosjektet "Felles politikk for fjellområdene", der temaet er reindrift og arealplanlegging. Prosjektet er i regi av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Målet er å bedre den gjensidige forståelsen og dialogen med sikte på å skape et bedre grunnlag for felles politikk for fjellområdene. Det er et mål at resultatene fra prosjektet kan ha synergieffekter for de andre reinbeiteområdene.

Fra Reindriftens utviklingsfond er det overført 2 mill. kroner til Sametinget.

I samspill med andre virkemidler er informasjon benyttet for å oppnå en større forståelse for Reindriftsforvaltningen sine ansvarsområder. Gjennom en direkte og aktiv informasjonsstrategi ønsker forvaltningen å skape tillit og forståing i næringen, noe som er avgjørende for å nå målet om en bærekraftig reindrift.

Budsjettforslag 2009

Ny reindriftslov ble satt i verk fra 1. juli 2007. Reindriftsforvaltningen skal videreføre arbeidet med implementering av ny lov, og legge til rette for en rask oppfyllelse av de nye reglene gjennom skriftlig informasjon, informasjonsmøter og konkret rettledning.

For å ha nødvendig kontroll med utviklingen i reindriften, skal forvaltningen sikre at nødvendig grunnlagsdata om bl.a. beiteforhold og slaktevekter blir innhentet.

Reindriftsforvaltningen skal fortsette å etablere nettverk og allianser til andre offentlige organ, og gjøre disse kjent med reindriftens behov for sammenhengende areal, samt konsekvensene for reindriften av ulike tiltak innenfor reinbeiteland. Videre skal forvaltningen arbeide for å få dokumentert reindriften sin arealbruk og gjøre denne kjent for kommuner og fylker.

Reindriftsforvaltningen skal være en aktiv pådriver i forhold til endringer av lover og forskrifter som styrer arealbruken. Videre skal forvaltningen satse på økt kompetanse i forhold til gjeldende regelverk både blant egne tilsette og blant reindriftsutøverne. I sammenheng med at Stortinget har vedtatt en ny plandel i plan- og bygningsloven, skal forvaltningen i samarbeid med Landbruks- og matdepartementet utarbeide en veileder om reindrift og arealforvaltning etter den nye loven. Reindriftsforvaltningen skal ferdigstille arbeide med å få verdiklassifisert reindriftens arealer.

I sammenheng med at det er etablert en metode for konfliktvurdering av særskilte områder ved vindkraftutbygging, skal forvaltningen løpende utarbeide en tematisk konfliktvurdering for reindrift av meldte og omsøkte vindkraftprosjekt.

Reindriftsforvaltningen skal bistå i en effektivering av henholdsvis ny norsk-svensk reinbeitekonvensjon, samt eventuelle reinbeiteavtaler i Rørosregionen.

Reindriftsforvaltningen skal bidra til at verdiskapingen i reindriften øker. I samarbeid med næringens organer og andre aktører, skal forvaltningen bidra til at de økonomiske ressursene over reindriftsavtalen nyttes på en formålstjenlig måte som gir størst effekt og verdiskaping. I sammenheng med dette skal forvaltningen arbeide for at virkemidlene fra Reindriften utviklingsfond og Verdiskapingsprogrammet for reindrift blir koordinert, slik at effekten av de to ordningene blir størst mulig. Videre skal forvaltningen arbeide for å legge til rette for en positiv samhandling mellom reindriftsnæringen, Innovasjon Norge og egen forvaltning i gjennomføringen av verdiskapingsprogrammet.

Reindriftsforvaltningen skal arbeide aktivt for å synliggjøre behovet for og legge til rette for å styrke kvinnenes stilling i reindriften. Videre er det sentralt at arbeidet med verdiskaping i reindriften blir sett i sammenheng med satsingen på de kvinnerettede tiltakene. Et viktig forhold i likestillingen er rekruttering.

I 2008 skal Reindriftsforvaltningen sørge for å videreføre arbeidet med å legge til rette for elektroniske selvbetjeningsløsninger i forvaltningen, systemutvikling og gi innspill til forenklinger i de økonomiske virkemidlene over reindriftsavtalen. Videre skal forvaltningen arbeide for å sikre rask og lik behandling av de enkelte utøverne i de ulike reinbeiteområdene. Som en del av kontrollarbeidet skal forvaltningen fortsette å telle rein i de ulike reinbeiteområdene. Ved større avvik mellom telling og utøvernes egen rapportering, skal det settes inn tiltak. Reindriftsforvaltningen skal delta aktivt i arbeidet med å utvikle konfliktforebyggende tiltak i forhold til andre næringsinteresser.

Dokumentasjon av reindriften arealbruk og rettigheter er avgjørende for næringen sin fremtid. Nettverk og allianser til andre offentlige organer skal gjøres kjent og øke aksepten for reindriften sitt nærvær. Videre er det stilt krav om nær kontakt mellom næringens representanter og Reindriftsforvaltningen for å opparbeide tillit og forståelse. Et slikt samarbeid er avgjørende for å nå målet om en bærekraftig utvikling. Reindriftsforvaltningen skal være en virksomhet som utnytter sine ressurser på en effektiv måte, og som gjennom forvaltning og rådgivning sikrer brukerne effektive tjenester.

Reindriftsforvaltningen skal videreføre innsatsen mot utvikling av personal- og lønnspolitikk, kompetanseoppbygging, organisasjonsutvikling, økonomistyring, ledelsesutvikling, arbeidsmiljø, interne driftsoppgaver samt IKT. I forhold til kompetanseoppbygging skal forvaltningen særlig prioritere opplæring av de tilsatte i samisk språk.

Kapittel 1151 Til gjennomføring av reindriftsavtalen

(i 1000 kr)

Post	Tiltak	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet	40 300	39 800	35 900
72	Tilskudd til organisasjonsarbeid	5 900	6 200	6 200
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	48 818	49 200	53 100
79	Velferdsordninger	1 800	1 800	1 800
82	Kostnader vedrørende radioaktivitet i rein	2 123		
	Sum 1151	98 941	97 000	97 000

Kapittelet omfatter bevilgninger til gjennomføring av reindriftsavtalen. Reindriftsavtalen er, ved siden av reindriftsloven, det viktigste operative redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindriftpolitikken. Her fastsettes bruken av de økonomiske virkemidlene, bl.a. ut fra reindriftslovens intensjoner og bestemmelser. For nærmere omtale av mål og strategier i reindriftpolitikken vises det til St. prp. nr. 63 (2007-2008) og Innst. S. nr. 319 (2007-2008) Om reindriftsavtalen 2008-2009, og om endringer i statsbudsjettet for 2008.

Miljøverndepartementet

(i 1 000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
1429	50	Tilskudd til samisk kulturminnevernarbeid	2 000	3 000	3000

Kap. 1429 Riksantikvaren, post 50 Tilskudd til samisk kulturminnevernarbeid

Miljøverndepartementet viderefører ordningen med tilskudd til samisk kulturminnevernarbeid. Tilskuddsordningen skal ivareta overordnede kulturminnefaglige hensyn i arbeidet med samiske kulturminner og kulturmiljøer. Midlene skal i hovedsak nyttes til større vedlikeholds- og restaureringsarbeid. Det er foreslått at 3 mill. kroner skal avsettes til formålet i 2009.

Miljøverndepartementet har delegert myndighet etter kulturminneloven til Sametinget.

BARGO- JA SEARVADAHTTINDEPARTEMEANTA

2009 stáhtabušehta mielddus
Prentehusnummir: A - 0024 B/S

Juolludeamit sámi áigumušaide 2009 stáhtabušeahhta

Olggosaddán:
Bargo- ja searvadahttindepartemeanta

Almmolaš ásahusat sáhttet dingot
lassigáhppálagaid dán čállagis
čuovvovaš sajis:

Departementenes servicesenter

E-poasta:

publikasjonsbestilling@dss.dep.no

Fákxa: 22 24 27 86

www.publikasjoner.dep.no

Prentehusnummir: A - 0024 B/S

Deaddileapmi 10/2008 - 500

Juolludeapmi sámi ulbmiliidda

Álgoálbmogiin ja unnitálbmogiin njealji riikkas lea sápmelaččain earenoamáš dárbu ja vuoigatvuohta earenoamáš árvui riikkaidgaskasaš ja riikkalaš rievtti ektui. Norggas lea earenoamáš ovddasvástádus ovdánahttimis sámi giela, kultuvrra ja birgenlági. Vuodđolága § 110a geatnegahtta stáhtalaš eiseválddiid láchit dili nu ahte sámi álbmot sáhtta sihkkarastit ja ovddidit gielaset, kultuvrraset ja servodateallima.

Bargo- ja searvadahttindepartemeantas lea bálddalastinovddasvástádus stáhtalaš sámpolitiikka hárrái. Departemeantaid suorgeovddasvástádusprinsihppa gusto buot fágasurggiide, ja departemeantas lea ovddasvástádus čuovvolit sámpolitiikka iežaset ossodagain. Dat guoská maiddáid daid ortnegiid mat leat sirdojuvvon Sámediggái.

Dáinna diehtočállosiin áigu ráđđehus ovddidit oanehis ja čohkkejuvvon govvádusa iešgudege departemeantaid juolludemiin sámi ulbmiliidda 2009:is. Dán jagáš girjjáš fáttmasta juolludemiid mat ovdal eai leat namuhuvvon, nu ahte loguid soames oktavuodain ii sáhte buohtastahttit diimmá girjjáža loguiguin.

Sámediggi.....	2
Bargo- ja searvadahttindepartemeanta	3
Olgoriikadepartemeanta	8
Máhtodepartemeanta	10
Justisa- ja politidepartemeanta	13
Kultur- ja girkodepartemeanta	14
Gielda- ja guovlodepartemeanta.....	17
Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanta.....	18
Mánaid- ja dásseárvodepartemeanta	19
Eanandoallo- ja biebmodepartemeanta	20
Birasgáhttendepartemeanta	24

Ollislaš govva juolludemiin sámi ulbmiliidda (1000 ru):

	2007 rehketdoallu	2008 salderejuvvon bušeahtta	2009 árvalus	Pst. rievvdadus 2008-2009
Olgoriikadepartemeanta	8 400 ¹⁾	5 000 ¹⁾	5 000 ¹⁾	
Máhtodepartemeanta	232 392	251 383	252 417	0,4
Justis- ja politidepartemeanta	4 600 ²⁾	³⁾	³⁾	
Kultur- ja girkodepartemeanta	84 612	86 470	94 220	9,0
Gielda- ja guovlodepartemeanta	300	2 100	2 100	
Bargo- ja searvadahttindepartemeanta	176 608	205 400	220 348	7,3
Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanta	37 300	40 500	42 300	4,4
Eanandoallo- ja biebmodepartemeanta	154 223	156 100	157 795	1,1
Birasgáhttendepartemeanta	2 000	3 000	3 000	
Oktiibuot juolludeapmi	700 435	749 953	777 180	3,6
Sámeálbmot foanda	9 300	4 700	4 700	
Submi	709 735	754 653	781 880	3,6

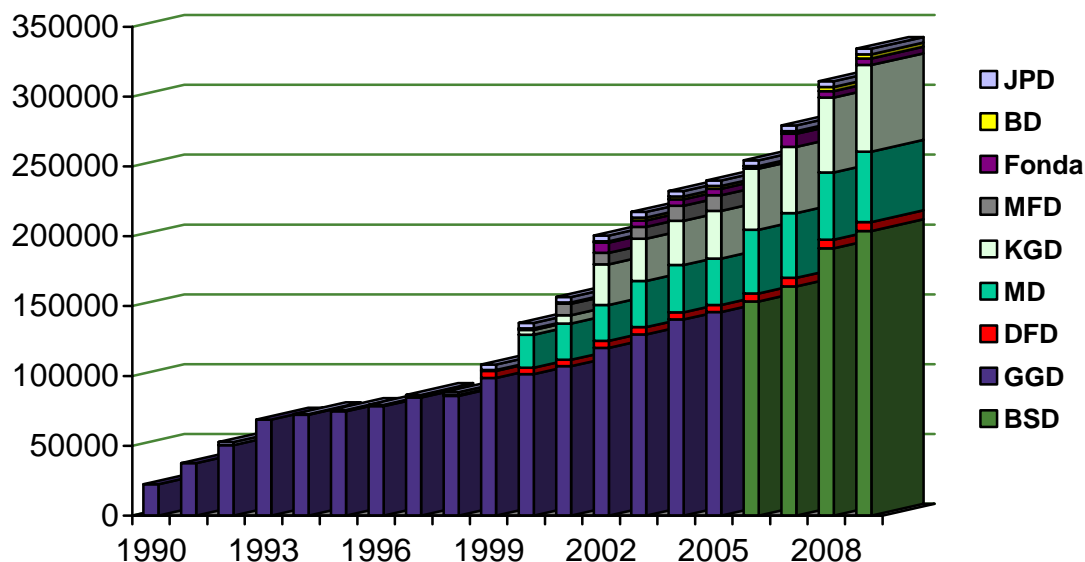
¹ Submi lea meroštus juolludemiin sámi ulbmiliidda/álgoálbmotulbmiliidda. Submi sáhtta veahás stuorrut tabeallalogu ektui.

² Submi lea meroštus juolludemiin sámi ulbmiliidda.

³ Juolludeapmi juhkkujuvvo maŋgil.

Sámediggi

Sámediggi hálddaša 2009:is bušeahttaárvalusa mielde sullii 334 mill. ruvnno sámi ulbmiliidda. Dát lea sullii 23 mill. ru lassáneapmi 2008 rájes (7,4 pst). Sámedikki vuosttaš olles doaibmajahki lei 1990:is, ja dalle Sámedikki bušeahtta lei oktiibuot 31,7 mill. ruvnno. Ovdáneapmi lea eiseválddiid áigumuša ektui ahte Sámedikkis galgá leat stuorit váikkuhanvejolašvuohta ja válldi daid áššiin maidda sápmelaččain lea earenoamáš beroštupmi.

Sámediggi lea áсахuvvon sámelága olis olláshuhtimis Vuodđolága § 110a. Álbmotválljen áсахussan lea Sámedikkis stuorra friddjavuohta. Dat ii leat ossodat iige vuollásažžan ráđdehusa ektui ge, ja ovttaskas stáhtaráđdi danin ii ovddasvástit Sámedikki politihkalaš doaimma iige Sámedikki iešgudege surgiid politihkalaš mearrádusaide. Bargo- ja searvadahttinministaris lea dattege konstitušuvnnalaš ovddasvástádus juolludemiin kápihtala 680 Sámedikki bakte. Go guoská juolludemiide Sámediggái eará departemeantaid bušeahtaid bakte, de lea dan departemeanta fágastáhtaráđis konstitušuvnnalaš ovddasvástádus ja čuovvolanovddasvástádus dan ektui ahte geavahuvvojit go juolluduvvon ruđat Stuorradikki eavttuid mielde.

Jagi 1999 rájes oáččui Sámediggi spiehkastanvejolašvuođa juolludannjuolggadusaid § 4:is ja oážžu das rájes olles juolludeami Bargo- ja searvadahttindepartemeantas ovta 50-poastta bakte. Vástideaddji juolludeami mii bohtá Máhtdepartemeantas, Kultur- ja gircodepartemeantas ja Birasgáhttindepartemeantas 50-poastta bakte. Sámediggái lea dán ládje addon earenoamáš iehčanas ovddasvástádus ja friddjavuohta resursageavaheami hárrái. Sámediggi juohká juolludeami skábmamánu dievasčoahkkimis, dainna eavttuin ahte Stuorradikki bušeahtta-mearrádus čuovvu árvalusa. Daid čujhusaid vuodul mat leat Stuorradikki bušeahtta-mearrádusas, juohke Sámediggi juolludeami iežas vuoruhemiid vuodul.

Sámediggi lea ožžon hálddašanovddasvástádusa soames hálddahaslaš dilálašvuodain, nugo mat válggat sámediggái, juohkimis ekonomalaš doarjagiid, mearridit dihto mearriduvvon osiid skuvlla oahppoplánas, hálddašit sámi kulturmuittuid kulturmuittolága ja guoskevaš lánka-ásahusaid vuodul ja nammadeames ovddasteddjiid iešgudege almmolaš ásahusaide. Sámediggi doaimmaha dasa lassin válldi ja váikkuheami searvama ja ovddastusa bakte moanat lánvegeattiin, stivrraid ja ráđiin.

Sámediggi almmuha dieđuid doaimmaset birra neahttasiiddus www.samediggi.no.

Bargo- ja searvadahttindepartemeanta

(1000 ru)

Kap.	Poasta	Doaimmat	2008		2009 árvalus
			2007 rehketdoallu	salderejuvvon bušeahhta	
680	50	Sámediggi	164 100	191 400	203 735
680	54	Sámediggi	9 300	4 700	4 700
681	72	Sámegiella, diehtjuohkin jna.	3 811	5 800	9 055
681	74	Duodašteapmi, gaskkusteapmi jna.		1 300	1 357
682	01	Gáldu – Algoálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš	3 957 ¹⁾	2 675 ²⁾	2 911
683	45	Stuorit dávvirhákamat ja áimmahuššan, <i>sáhtta</i> <i>sirdojuvvot</i>		650	
683	01	Luonddu- ja boazodoallobálvalusaid resursaguovddáš	763 ³⁾		
684	01	Boazodoalu riikkaidgaskasaš /fága- ja gaskkustanguovddáš	3 977 ⁴⁾	3 025	3 290
684	45	Stuorit dávvirhákamat ja áimmahuššan, <i>sáhtta</i> <i>sirdojuvvot</i>		550	
Submi			185 908	210 100	225 048

¹ Rehketdoallohku siskkilda ea.ea. 1,2 mill. ruvdnosaš juolludeami Olgoriikkadepartemeanttas ja prošeaktarudat

² Dása lassin oáččui Gáldu velá 1,2 mill. ruvnno Olgoriikkadepartemeanttas.

³ Go Stuorradiggi meannudii St.prp. nr. 12 (2007 – 08) mearriduvvui heaittihit Luonddu- ja boazodoallobálvalusaid resursaguovddáza Guovdageainnu 2008 ođđajagimánu 1.beaivvi rájes. Guovddáza doaimmat sirdojuvvojedje NAV-Finnmárkui.

⁴ Rehketdoallohku fáttmasta prošeaktarudaid 1,6 mill ruvnno

Lassin dása juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda čuovvovaš bušeahttakápihttaliid bakte:

Kap.	poasta	Doaimmat
601	21	Earenoamáš doaibmagolut
601	50	Norgga dutkanráđdi, sámi dutkama prográmma

Váldoulbmilat sámepolitihkas

Ráđdehus atná vuodđun ahte stáhta Norga lea vuodđuduvvon guovtti álbmoga eatnamiid ala, sámiid ja dážaid, ja ahte goappaš álbmogiin lea seamma vuoigatvuohta ja seamma gáibádus gielaset ja kultuvrraset ovdánahttimis. Doaibmi sámepolitihka galgá bálvalit sámi álbmoga, nu ahte sámi gielas, kultuvrras ja servodateallimis lea oadjebas boahtteáigi Norggas.

Ráđdehusa sámepolitihka riikkalaš vuodđun lea Vuodđolága § 110a ja sámeláhka. Ráđdehus deattuha ahte riikkaidgaskasaš olmmošvuoigatvuodakonvenšuvnnat maid Norga lea dorjon ja main lea earenoamáš mearkkašupmi sápmelaččaide, ea.ea. ON-konvenšuvdna siviila ja politihkalaš vuoigatvuodaid birra (earenoamážiid artihkal 27) ja ILO-konvenšuvdna nr. 169 álgoálbmogiid ja čearddalaš álbmogiid birra iešmearrideaddji stáhtain, ollašuvvo.

Ráđdehusa mihttomearri ovdanbohtá muđui čuovvovaš mihttomeriin:

1. Viidáset ovdánahttit stáhta ovtasbarganvugiid Sámedikkiin ja sámi siviila servodagain

Soahpamuš ráđđádallanbargovugiid birra gaskal stáhtalaš eiseválddiid ja Sámedikki dahkkui 2005 miessemánu 11.beaivvi. Bargovuoigt mearriduvvojedje gonagaslaš resolušuvnna bakte 2005 suoidnemánu 1.beaivvi. Bargo- ja searvadahttindepartemeanta lea ovtasráđiid eará departemeanttaiguin ráhkadahtán oaivádusa stáhtalaš eiseválddiid ráđđádallamiidda Sámedikkiin ja vejolaš eará sámi beroštumiiguin. Ráđđádallanbargovuoigt ja oaivádus lea gávdnamis Bargo- ja searvadahttindepartemeanta internehttasiiduin.¹

Lea dehálaš ahte Sámediggi eanet go odne beassá searvat ráhkadeames bušeahhta sámi ulbmiliidda ja Sámediggái. Ráđdehus áigu lágidit bistevaš ráđđádallamiid gaskal ruhtadanministara, sámi áššiid stáhtačáli ja Sámedikki ovddabeale ráđdehusa vuosttaš bušeahtta-

¹ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/aid/tema/Samepolitikk/Konsultasjonsplikt-i-samiske-saker.html?id=86931>

konferánsa. Ráđđehus áigu bovdet Sámedikki ráđđádallamiidda dákkár bušeahttavugiid hábmema oktavuodas. Jus lea vejolaš de dáid vugiid mielde bargat go ráhkadišgoahtit 2010 stáhtabušeahta.

2. Oppalašvuohta ja oktavuotta sámepolitihkas riikkalaččat ja riikkaidgaskasaččat

Ráđđehusa sámepolitihka riikkalaš vuodđun lea Vuodđolága § 110a ja sámeláhka. Ráđđehusa sámepolitihka politihkalaš vuodđu ovdanbohtá St.dieđ. nr. 28 (2008-2009) Sámepolitihkka. Ráđđehus deattuha ahte riikkaidgaskasaš olmmošvuoigatvuodakonvenšuvnnat maid Norga lea dorjon ja main lea earenoamáš mearkkašupmi sápmelaččaide, ea.ea. ON-konvenšuvdna siviila ja politihkalaš vuoigatvuodaid birra (earenoamážiid artihkal 27) ja ILO-konvenšuvdna nr. 169 álgoálbmogiid ja čearddalaš álbmogiid birra iešmearrideaddji stáhtain, ollašuvvo.

Ovddasvástáduš čuovvolit bajábealde namuhuvvon riektenjuolggadusaid ja konvenšuvnmaid lea suorgeprinsihpa mielde juhkkuojuvvon iešguđet departemeanttaid ja daid vuollásaš ásašusaid gaskkas, ja hálddahasat báikkálaš ja guovlulaš dásis, dás suohkanat ja fylkkasuohkanat.

Ekspeartajoavku, ovddasteddjiiguin máid davviriikkaid ráđđehusat ja Sámedikkít Norggas, Ruotas ja Suomas lea nammadan, ovddidii 2005 čavčča sámekonvenšuvnna árvalusa. Ministtar- ja presideantačoahkkimis 2006 čavčča Suoma, Ruota ja Norgga ráđđehusain lei ovttamielalašvuohta joatkit barggu davviriikkaid sámekonvenšuvnnain, joatki riikkalaš bargun mas čuovvolit gulaskuddancealkámušaid ja vejolaš váikkuhusguorahallamiid. Ulbmil lea ahte sámeministarat ja sámediggepresideanttat 2008 čavčča oktasaščoahkkimii leat čielggadan iežaset sajádagaid.

3. Nannet sámi ealáhusaid ja sihkkarastit sámi kultuvrra luondduvuođu

Lotnolasealáhusaid árvohákanprográmma lea ásašuvvon 2008:s 6,5 mill. ruvnnuin, Soria-Moria-julggaštusa áigumušaid mielde. Prográmma sisdoallu ja organiseren lea leamašan fáddán go leat ráđđádallan Sámedikkiin. Prográmma hálddaša Sámediggi. Prográmma váldoulbmilin lea ovddidit ceavzilis fidnodoaimmaid, ja oáččuhit nanaguoddevaš ovdáneami sámi servodagas. Prográmma berre oaidnit oktii eará prográmmaiguin ja ángirusšamiin mii dahkko ealáhus-ovdáneami ja mátkkoštanealáhusa oktavuodas. Sámedikki sávaldaga vuodul ahte ain ovdánahttit dán prográmma, de ráđđehus árvala lasihit Sámedikki bušeahta guovtti mill. ruvnnuin 2009:s.

Norga lea ratifiseremis biologalaš šláddjivuoda konvenšuvnna geatnegahtán iežas áimmahuššat sápmelaččaide árbevirolaš máhtu, nu movt ovdanbohtá konvenšuvnna 8 (j) artihkkalis. Ráđđehus háliida nannet barggu kártemis, duodašteames ja seailluheames árbevirolaš sámi máhtu Norggas. Dákkár bargu lea dehálaš doaibma jus galgá sihkkarastit biologalaš šláddjivuoda ceavzilis geavaheami, ja vuhtiiváldimis sámi kultuvrra ja eallinvuogi. Dehálaš lea ovdánahttit heivehuvvon vuogádagaid logahallamis árbevirolaš máhtu, gávdnat gealbbu ja vuogádagaid čohkkemis, ja čilgemis áigumušaid odđa duodaštandoaimmain. Ulbmil lea ahte barggus galgá leat sihke báikkálaš čanastat ja galgá doahttalit artihkkala 8 (j) áigumušaid. Ráđđehus háliida nu joatkit barggu duodašteames sámi árbevirolaš máhtu Norggas, vrd. kap. 681 Doarjja sámi ulbmiliidda, poasta 74 Duodašteapmi, gaskkusteapmi jna.

4. Ovddidit sámegiela geavaheami ja sihkkarastit ahte almmolaš hálddahasat vuhtiiváldet sámi geavaheddjiid kulturduogáza

Barggadetiin St.dieđ. nr. 28 (2007-2008) Sámepolitihkka mearridii ráđđehus ahte galgá álggahuvvot bargun ovttasrádiid Sámedikkiin ovdánahttit sámegiela doaibmaplána. Bargu ahte nannet sámegiela gáibida guhkesáigge ja oktalaš rahčamušaid eanas suorgeguovlluin, ja ferte leat guhkit áiggi proseassa. Ulbmilin lea ahte doaibmaplána, lassin dasa ahte fáttmasta konkrehta oanehisáiggi doaibmabijuid, maiddái čilge guhkesáiggi strategija movt nannet sámi giela. Sámegiela doaibmaplána ulbmilin lea oaidnit ollislašvuoda dan barggus mii dahkko

sámegeiela ovddas odne, ja ovttasrádiid Sámedikkiin ja eará áigegeovdilis áhahusaiguin árvvoštallat deháleamos ángiruššamiid vai sihkkarastá sámegeiela ealli ja kulturguoddi giellan boahhte áiggis. Ráđđehus árvala ahte juolluduvvo oktiibuot 8 mill. ruvdno sámegeiela doaibma-plána bargui.

Lea dárbbášlaš nannet nuortasámi kultuvrra ja giela Norggas. Nuortasámit leat smávva joavkun, ja nuortasámi kultuvra Norggas lea garrasit uhkiduvvon. Nuortasámi dávvirvuorká, mii plána mielde galgá gárvánit 2008 čavčča, šaddá leat dehálaš nuortasámi kultuvrra ja historjjá gaskkustansajádat, vrd. oasseulbmil 6. Áigegeovdilis nuortasámi kultuvrra ja giela oddasis ealáskahttindoaimmat dáidet, ovttasrádiid nuortasápmelaččaiguin, Mátta-Várjjat gielddain, Finnmárkku fylkkasuohkaniin ja Sámedikkiin, árvvoštallojuvvo sajáiduvvot dávvirvuorkái.

NAV-odastus galgá leat čadahuvvon 2010 rájes buot suohkaniin Norggas. NAV-odastusa bakte galget suohkanat ja Bargo- ja čálgoetáhta áhahit oktasaš báikkálaš NAV-kantuvrraid. NAV-kantuvrrain lea čuovvolanovttasvástádus maiddá sámi geavaheddjiid ektui. Bargo- ja searvadahttindepartemeanta lea juolludanreivves Bargo- ja čálgodirektoráhtii 2008 ovddas bidjan gáibádusaid movt etáhta galgá čuovvolit sámi geavaheddjiid. Deanu ja Unjárgga gielddaide ja Gáivuona suohkaniin lea plánejuvvon áhahit NAV-kantuvrra 2009. Bargo- ja searvadahttindepartemeanta áigu dikšut ja viidáset gaskkustit eará departemeanttaide daid vásáhusaid maid departemeanta oázžu stivrenčujuhusain ja raportagáibádusain sámi geavaheddjiid ektui 2008 juolludanreivves Bargo- ja čálgodirektoráhtii.

Bargo- ja searvadahttindepartemeanta áigu ovttasrádiid áigegeovdilis departemeanttaiguin árvvoštallat movt fylkkamánni neavvunrolla suohkaniid ektui sáhtá ovdánahttojuvvo sámi dilálašvuodaid hárrái. Bargo- ja searvadahttindepartemeanta áigu bovdet KS ja Sámedikki lagat ovttasbargui suohkaniid sámeáššiid barggu birra.

5. Láhčit vejolašvuoda sámi dutkamii ja ovdánahttit buori máhtolašvuoda vuodu sámeapolitihkkii
Lagabui čilgehus lea gávdnamis kap. 601, poasta 21 Earenoamáš doaibmagolut/Kap. 601, poasta 50 Norgga dutkanráđdi, sámi dutkama prográmma.

Lea áhahuvvon fágalaš guorahallanjoavku sámi statistihka várás mii jahkásaččat galgá ovddidit raporta mii govvida ja guorahallá sámi servodaga dili ja ovdáneami. Árvvoštallanjoavkku vuosttaš raporta vurdojuvvo gárvvistuvvot 2008 čavčča.

6. Oainnusindahkamis ja gaskkusteames sámi kultuvrra, giela ja identitehta

Diehtujuohkin ja lassi máhttu sápmelaččaide ja sámi kultuvrra birra sáhtá eastadit heajos guottuid sápmelaččaide ja sámi kulturilbmanepmái. Ráđđehus háliida joatkit politihkain mii oppalaččat buorida álbmoga, hálddahasaid ja oahpahasvuogádaga máhtolašvuoda sámi dilálašvuodaid birra.

Viidat sámi ofelaččaide joavku almmuhuvvui Márkomeanu festiválas suoidnemánu 25. beaivvi 2008. Prošeavtta ruhtada Bargo- ja searvadahttindepartemeanta.

Bargo- ja searvadahttindepartemeanta almmuha ođasreivve Oddasat sámeapolitihkas 2–4 gearde jagis. Ođasreivve ulbmiliin lea álbmogii lávdadit máhtu sámi dilálašvuodaid birra ja olahit áigegeovdilis dieđuiguin sápmelaččaide.

Kap. 601, poasta 21 Earenoamáš doaibmagolut /Kap. 601, poasta 50 Norgga dutkanráđdi, sámi dutkama prográmma

Norgga dutkanráđdi álggahii odđa prográmma sámi dutkama várás jagi 2007:as. Dat galgá bistit logi jagi ja galgá árvvoštallojuvvo gasku prográmmaáigodagas. Prográmma ulbmiliin lea ovddidit guhkesáiggi dutkama mas lea alla kvalitehta sámi dilálašvuodaid birra, ja buoridit bestema ja nannet sámegeiela dieđalašgiellan. Dasa lassin deattuhuvvo riikkaidgaskasaš

dutkanovttasbargu, fierpmádathuksen ja dutkanbohtosiid gaskkusteapmi. Prográmmaáigodat lea viiddiduvvon 5 jagis 10 jahkái. Ođđa prográmmastivra lea viiddiduvvon nu ahte sámi dutkanberrasiin Ruotas ja Suomas ja Sámedikkis lea okta áicilahttu stivrras. Prográmma lea ruhtaduvvon doarjagiin Máhttodepartemeantas ja Bargo- ja searvadahttindepartemeantas. Sámi dutkanberoštumit vuhtiiváldojuvvojit maiddá eará dutkanprográmmain.

2008:is juolluduvvui sullii 8,7 mill. ruvdno Dutkanrádi sámi prográmma II-ii. Bargo- ja searvadahttindepartemeanta lasihii iežas juolludeami 0,5 mill. ruvnnuin álgoálbmotdutkanii davviguovlluin. Máhttodepartemeanta ja Bargo- ja searvadahttindepartemeanta evttoheaba joatkit juolludeami sámi prográmmii 2009:is.

Bargo- ja searvadahttindepartemeanta juolludeapmi Sámedikki ovttasbargui Statistihkalaš guovddášdoaimmahagain ja Davviriikkaid Sámi Instituhtain juohke nuppi jagi almmuheames sámi statistihkalaš jahkegirjji lea jotkojuvvon.

Kap. 680, poasta 50 Sámediggi

Ráddehus árvala ahte 2009:is juolluduvvo 203,735 mill. ruvdno Sámediggái Bargo- ja searvadahttindepartemeantta bušeahta bakte.

Sámediggi lea bušeahtamearrádusain earret eará vuoruhan sámi giela ja buohtalasealáhusaid árvoháhkkanprográmma, vrd. kap. 18 áššis 60/07 Sámedikki 2008 bušeahta. Sámedikkis lea hui guovddáš sajádat sámegiela barggus. Ángiruššama oppalaš juolludeamis 8 mill. ruvnnos sámegiela doaibmaplána bargui Bargo- ja searvadahttindepartemeanta bušeahta bakte (vrd. kap. 681, poasta 72 Sámi giella, diehtjuohkin), árvala departemeanta danin ahte 5 mill. ruvdno sirdojuvvo Sámediggái. Viidáset ráddehus lea gearggus miehtat Sámedikki sávaldaga ahte ain ovdánahttit buohtalasealáhusaid árvoháhkkanprográmma 2 mill. ruvnnuin. Dán vuodul departemeanta árvala lasihit Sámedikki bušeahttarámma 7 mill. ruvnnuin 2009:is.

Juolludanárvalus sisttisoallá maiddá 1,5 mill. ruvno viessoláigobuhtadasa danin go Sámedikki kantuvrrat Guovdageainnus galget fárret ođđa dieđalaš vistái go dat gárvána 2009 geasi.

Sámediggi bivddii ráddádallančoahkkimis Bargo- ja searvadahttindepartemeanttain 2008 miessemánus ahte 1,5 mill. ruvdno juolluduvvo Njávdamii gullii dákkeriggeávdnasiid ođđasis hávdádeapmái. Plánaid mielde galget dákkeriggeávdnasat, mat dál vurkojuvvojit Oslo Universitehtas, ođđasis hávdáduvnot skoaltagávppoga hávdesadjái Njávdamis. Ráddehus árvala ahte 2009:is juolluduvvo 1,5 mill. ruvdno dán ulbmilii. Viidáset árvaluvvo 2,9 mill. ruvdno 2009:is juolluduvvot Sámedikki bargui 2009 sámediggeválggaid čađahanbargguide.

Sámediggi oáčui 2008:is 8,4 mill. ruvno luvvodagaide ja dávviriidda Guovdageainnu dieđalaš vistti lanjaide máid Sámediggi galgá geavahit. Dát lei oktanis juolludeapmi iige danin jotkojuvvo 2009:is.

Kap. 680, poasta 54 Sámeálbmot foandda reantovuoitu

Meannudeames 2000 reviderejuvvon nátionálabušeahta mearridii Stuorradiggi 2000 geassemánu 16. beaivvi juolludit 75 mill. ruvno «Sámeálbmot fondii». Foandda ulbmiliid birra celkkii ruhtadanlávdegotti eanetlohku ahte foandda reantovuoitu galggai geavahuvvot iešguđetlágan doaimmaide mat nannejit sámi giela ja kultuvrra. Stuorradikki mearrádus foandda ásaheapmi gohčoduvvo oktasaš buhtadassan daid vahágiid ja vearrivuodaid máid dáruiduhttinpolitihkka lea dagahan sámi álbmogii.

Sámediggi meannudii 2006 guovvamánu foandda njuolggadusaid. Njuolggadusat mearriduvvojedje gonagaslaš resolušuvnna bakte 2006 čakčamánu 22. beaivvi.

Sámediggi mearridii 2007 skábmamánus atnuiváldit Sámeálbmot foandda. Mearrádus daddjui ahte Sámedikki dievasčoahkkin lea foandda stivra, ja ahte foandda reantovuoittu geavaheami

mearrida Sámediggi jahkásaš bušeahhtamearrádusain. Sámediggi lea mearridan vuoruhemiid ja áŋgiruššansurggiid Sámeálbmotfoandda geavaheapmái 2008-2009 áigodahkii. Oassi foandaruđain galget geavahuvvot giellaovdánahttindoaimmaide, girjjálašvuhtii ja árbevirolaš máhtu duodašteapmái ja gaskkusteapmái.

Jahkái 2009 árvaluvvo juolluduvvot 4,7 mill. ruvdno, mii lea seamma go foandda 2008 reantovuoitu. Foandda reantovuoitu ii leat oassin rámmajuolludeamis Sámediggái.

Kap. 681, poasta 72 Sámegiella, diehtujuohkin jna.

Ráđdehus áigu ovttasrádiid Sámedikkiin ovdánahttit sámegiela doaibmaplána ja árvala danin lasihit kap. 681 Doarjja sámi ulbmiliidda, poasta 72 Sámi giella, diehtujuohkin jna. 3 mill. ruvnunin 9 mill. ruvdnui 2009:is. Sámegiela barggu ovddas lea Sámedikkis hui guovdilis sajádat. Oktiibuot 8 mill. ruvdnosaš juolludeamis sámegiela doaibmaplána bargui Bargo- ja searvadahttindepartemeanta bušehta bakte sirddivuvvo danin 5 mill. ruvdno Sámedikki bušehtii, vrd. kap. 680, poasta 50 Sámediggi.

Árvaluvvon juolludeapmi galgá maiddá ruhtadit «Sámi ofelaččaid » proševtta, lullisámi skuvlafálaldaga Engerdal suohkanis, sámegiela ja DT máhtolašvuoda diehtovuodu, Divvun 2 ja nuortasámi kultuvrra ja giela odđasis ealáskahttindoaimmaide vai nanne nuortasámi kultuvrra ja lullisámi giela.

Kap. 681, poasta 74 Duodašteapmi, gaskkusteapmi jna.

Ráđdehus árvala ahte 1,3 mill. ruvdno juolluduvvo sámi máhtolašvuoda áŋgiruššamii kap. 681 Doarjja sámi ulbmiliidda, poasta 74 Duodašteapmi, gaskkusteapmi jna. Ruđat galget geavahuvvot doaimmaide mat earret eará nannejit barggu mas kártejit, duodaštit ja seailuhit sámi árbevirolaš máhtu Norggas. 2009 eaktuduvvo ahte oppalaš juolludeapmi juhkkovuvvo Sámi allaskuvlii, guhte lea ovdánahtán álgoproševtta Árbediehtu – kártet, seailuhit ja geavahit sámi árbevirolaš máhtu. Prošeakta álggahuvvo 2008 čavčča ja lea plánejuvvon bistit golbma jagi.

Kap. 682 Álgoálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš, poasta 1 Doaibmagolut ja 45 Stuorit dávviriid háhkan ja áimmahuššan, sáhtá sirdojuvvot

Ráđdehus árvala 2,9 mill. ruvdnosaš juolludeami guovddáža 2009:i doibmii. Juolludeapmi fátmasta 105.000 ruvnno viessoláigobuhtadasa danin go Gáldu – Álgoálbmotvuoigatvuodaid Gelbbolašvuodaguovddáš galgá fárret odđa diedalaš vistái go dat gárvána 2009 geasi.

Jagi 2008 juolluduvvui 650 000 ruvdno kap. 682, poastta 45 stuorit dávviriid háhkan ja áimmahuššan bakte luvvodagaide ja dávviriidda daid lanjaide máid Gáldu – Álgoálbmotvuoigatvuodaid Gelbbolašvuodaguovddáš galgá geavahit.

Dan oktavuodas go Gáldu galgá fárret odđa diedalaš vistái Guovdageainnus, áigu ráđdehus árvoštallat ahte galgá go guovddáš organisatuvrralaččat čadnot Sámi allaskuvlii.

Kap. 684 Boazodoalu Riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustanguovddáš, poasta 1 Doaibmagolut ja 45 Stuorit dávviriid háhkan ja áimmahuššan, sáhtá sirdojuvvot

Ráđdehus árvala juolludit 3,3 mill. ruvnno guovddáža doibmii 2009:is. Juolludeamis lea 102.000 ruvdno viessoláigobuhtadassan danin go Boazodoalu Riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustan-Vuolddáš galgá fárret odđa diedalaš vistái go dat gárvána 2009 geasi.

Jagi 2008:is juolluduvvui 550 000 ruvdno kap. 684, poasta 45 bakte Stuorit dávviriid háhkan ja áimmahuššan dávviriidda ja luvvodagaide daid lanjaide máid Boazodoalu Riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustanguovddáš galgá geavahit.

Olgoriikadepartemeanta

Kap.	poasta	Doaimmat
115	70	Doarjja preassa, kultuvrra ja diehtjuohkinulbmiliidda
116	70	Doarjja riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide
118	70	Davveguovlluid doaimmat ja prošeaktaovttasbargu Ruoššain
163	71	Humanitára veahkki ja olmmošvuoigatvuodat

Kap 115 Preassa-, kultuvrra- ja diehtjuohkinulbmilat, poasta 70 Doarjja preassa, kultuvrra ja diehtjuohkingažaldagaide

Doarjja dán poasttas galgá ea.ea. váikkuhit dasa ahte beroštupmi ja máhtolašvuohta Norgga birra olgoriikas nannejuvvo, ja nannet kultureallima riikkaidgaskasaš ovttasbarggu. Olgogovvemis Norgga guovddáš oassálastin davveguovlluin lea oassin dán barggus.

Jagi 2008:s ráddjejuvvui 10 mill. ruvdno doaimmaide mat leat čadnon Davveguovlluid strategiijii. Álgoálbmotdimenšuvdna lea integrerejuvvon oassi eanas prošeavttain dáid ruđaid hárrái. Jagi 2008 prošeavttat main lea earenoamáš álgoálbmotčanastat de sáhttá namuhit doarjja sámi filbmii, doarjja Riddu-Ridđu festiválie, doarjja sámi kulturlonohallanprošeaktii ja mátkedoarjja julevsápmelaččaide/ vepsalaččaide.

2007:as juolluduvvui doarjja oktiibuot 652 000 ruvdno kap 115 poastta 70 bakte earenoamážiid sámi kulturulbmiliidda. Čuovvovaš prošeavttat ožžo doarjaga:

- Sámi Filbmafestivála – 50 000 ruvdno
- Riddu-Ridđu festivála – 100 000 ruvdno
- Sámi oassálastin Fargo-festiválas – 15 000 ruvdno
- Mearrasámi oahppolihttu – 170 000 ruvdno
- Sámi ealahusvuodustuvvon kulturprošeakta Lujávrris, Ruoššas – 317 000 ruvdno

Doarjja prošeavttaide mat galget nannet álgoálbmotdimenšuvnna einnostuvvo leat sullii 1 mill. ruvdno jagi 2008:is. Das leat maiddá ruđat mat juolluduvvojit sámi dáidáriidda ja eará sámi oassálastimiidda doarjaga oktavuodas festiválaide, musihkkariemuide ja eará kultuvrralaš deaivvademiide, dákko bakte Barents Spektakel ja Barents-beaivvit.

Bargu davveguovllustrategiija oktavuodas plánejuvvo jotkojuvvot seamma dásis jagi 2009:is.

Kap. 116 Oassálastin riikkaidgaskasaš organisašuvnnain, poasta 70 Doarjja riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide

Doarjja juolluduvvo álgoálbmogiidda oassálastimis Arktalaš rádi, Barents-rádi jna. Juolludeami ulbmiliin lea doarjut álgoálbmotovddasteddjiid go oassálastet riikkaidgaskasaš ovttasbarggu Davve-guovlluin.

Ruđat geavahuvvojit vuosttažettiin mátkegoluide sápmelaččaide ja ruoššabeale álgoálbmogiidda. Jagi 2008 lei rápma 600 000 ruvdno ja vurdojuvvo jotkojuvvot seamma dásis 2009:is.

Kap. 118 Davveguovlludoaimmat jna., poasta 70 davveguovlludoaimmat ja prošeaktaovttasbargu Ruoššain

Dát juolludeapmi fátmasta viidát gierddu prošeavttaid, dákka bakte álgoálbmotprošeavttat. Doarjja prošeavttaide main álgoálbmogat leat olahusjoavkun, juhkkujuvvui čuovvovaš váldošlájaid mielde 2007:s:

- OD doarjja ovttasbargoprošeavttaide Davvioarje-Ruoššas mat fátmmastit álgoálbmogiid (dávjjimusat sápmelaččat) – 1,2 mill. ruvdno
- Doarjja norgga Barentsčállingottis álbmotgaskasaš prošeavttaide norgga ja ruošša beale oasis Barentsguovllus ja mat fátmmastit sápmelaččaid ja eará álgoálbmogiid – 2,2 mill. ruvdno
- Doarjja álgoálbmotprošeavttaide dan doarjagis mii lea ráddjejuvvon arktalaš ovttasbargui, čadnon dasa go Norga jođiha Arktalaš ráđi ovdagotti – 0,9 mill. ruvnuin

Oktiibuot juolluduvvui 2007 4,3 mill. ruvdno álgoálbmotprošeavttaide dán juolludeami vuolde. 2008 eai leat logut velá gárvásat, muhto navdimis doarjja bisuhuvvo sullii seamma dásis go 2007:as. Eai leat nu beare galle buori álgoálbmotprošeavtta, muhto jus ilbmet miellagiddevaš prošeaktaohcamuša de lea bušeahta bakte vejolašvuohta lasihit doarjaga álgoálbmotprošeavttaide 2009:is. Dan oktavuodas sáhtta namuhuvvot ahte norgga Barentsčállingoddi lea bargagoahtán kártet ja árvvosmahttit áigejuovdilis álgoálbmotbirrasiid ráhkadahttit prošeaktaárvalusaid.

Kap. 163 Heahteveahki, humanitára veahki ja olmmošvuoigatvuodát, poasta 71

Humanitára veahki ja olmmošvuoigatvuodát

Olgoriikadepartemeanta juolludii 2008:is 1,5 mill. ruvnu Gálđui – Álgoálbmotvuoigatvuodáid gelbbolašvuoda guovddáži Guovdageainnus. Doarjja lea addon Gálđu bargui riikkaidgaskasaš álgoálbmotvuoigatvuodaiguin.

Viidáset doarju Olgoriikadepartemeanta Sámedikki riikkaidgaskasaš barggu álgoálbmotvuoigatvuodáid ovddas. 2008:is lea Olgoriikadepartemeanta juolludan Sámediggái 650 000 ruvnu.

Dasa lassin lea Olgoriikadepartemeanta 2008:is juolludan 390 000 ruvdnosaš doarjaga Sámeráđi riikkaidgaskasaš bargui. Sámeráđđi oážžu vástideaddji submi ruota ja suoma eiseválddiin.

Olgoriikadepartemeanta áigumuš lea 2009:is joatkit juolludeames doarjaga Gálđui, Sámediggái ja Sámeráđđái.

Máhttodepartemeanta

(1000 ru)

Kap.	poasta	Namahus	2008		2009 árvalus
			2007 rehketdoallu	salderejuvvon bušeahhta	
206	50	Sámi oahpahushálddahus Doarjja Sámediggái	30 5721)		
222	01/45	Stáhta vuoddoskuvllat ja vuoddoskuvlla internáhtat, Doaibmagolut ja dávviriid háhkan, <i>sáhtta sirdojuvvot</i>	88 0002)	91 3003)	95 500
223	50	Sámi oahpahushálddahussii Doarjja Sámediggái		31 887	33 290
225	63	Doarjja sámi vuoddooahpahussii, <i>sáhtta sirdojuvvot</i>	41 998	51 196	47 505
226	21	Kvalitehtaovdáneapmi vuoddooahpahusas, Earenoamáš doaibmagolut	4 000	4 000	4 300
231	50	Doarjja sámi mánáidgárdefálaldagaide	11 870	12 380	12 925
275	50	Allaskuvllat, stáhtalaš allaskuvllaid vuoddurohtadeapmi	47 651	50 957	48 796
	51	Stáhtalaš allaskuvllaid boadusvuodustuvvon ruhtadeapmi	3 525	3 501	3 293
	52	Stáhtalaš allaskuvllaid dutkanruhtadeapmi	4 776	6 162	6 808
Submi			232 392	251 383	252 417

¹ Juolludeapmi lea 2008 ođđajagimánu 1.beaivvi rájes sirdojuvvon kap. 223 poasta 50

² Vuodđun lea 2007 salderejuvvon bušeahhta nu movt lea čállojuvvon reivves KD:s ID:i 07.09.07

³ Vuodđun lea Oahpahusdirektoráhta 2008 juolludanreive

Lassin juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda dáid kápihttaliid ja poasttaid bakte:

Kap.	Poasta	Doaibmabidju
271	50	Romssa Universiteahta
285	52	Norgga dutkanráđdi, Dutkanulbmiliidda

Kap. 222 poasta 01 Stáhtalaš vuoddo- ja joatkkaskuvllat ja vuoddoskuvlla internáhtat

Juolludeapmi dán poastta bakte fáttmasta earret eará:

- skuvlla ja internáhtta doaimma Gaska-Norgga sámeskuvllas Árbordes
- Oahpahus- ja internáhtabálvalusat suohkanlaš sámeskuvllain Snoasas ja Málátvuomis
- Doaimma Sámi joatkkaskuvllas Kárášjogas ja Sámi joatkkaskuvlla- ja boazodoalloskuvllas Guovdageainnus
- Vuordinbálká bargiide heaittihuvvon stáhtainternáhtain Finnmárkkus

Juolludeami ulbmiliin lea sámi ohppiide addit oahpahusdilálašvuoda mii váikkuha nannemis sin giela ja identitehta.

Gaska-Norgga sámeskuvllas, Árbordes, ledje 2007–08 oahppojagis logi fásta oahppi. Vihtta oahppi orro birra jagi internáhtas ja guokte oahppi jahkebeali. 24 oahppi vuostáiválde lullisámegiela gáiddusoahpahusfálaldaga. Dáin ohppiin serve oktanuppelohkái ja velá njealje-nuppelohkái eará ovttaidhtinfálaldahkii.

Sámeskuvllat Snoasas ja Málátvuomis lea suohkanlaš skuvllat, ja stáhta Oahpahusdirektoráhta bakte oastá bálvalusaid doallosuohkaniin. Skuvllas Snoasas ledje 2007-2008 oahppojagis 21 fásta oahppi, ja fála gáiddusoahpahusa lullisámegielas 17 oahppái. Čieža oahppi orro internáhtas. Skuvllas Málátvuomis ledje guoktenuppelohkái oahppi 2007-08 skuvlajagis, ja fála gáiddusoahpahusa davvisámegielas ovcci oahppái. Vihtta oahppi orro internáhtas.

Oahpahusdirektoráhtta lea ráhkadahtán oktasaš plána gáiddusoahpahusa várás davvi-, lulli- ja julevsámegielaide, ja plána lea sáddejuvvon departementii dohkkeheapmái.

2007–08 skuvlajagi ledje Sámi joatkkaskuvllas Kárášjogas 118 oahppi ja diibmá ges ledje 104 oahppi. Sámi joatkkaskuvllas ja boazodoalloskuvllas Guovdageainnus ledje 83 oahppi ja diibmá ges ledje 92 oahppi.

2007 geasi ovddiduvvui raporta bargojoavkkus man bargun lei čielggadit sámi joatkkaskuvllaid boahttevaš hálddašanmodealla. Raporttas ovttajienalaš bargojoavku árvala šiehtadallagoahtit fylkkasuohkaniin skuvllaid hálddašeami ektui. Departemeanta sáddii raportta oktan árvalusain Sámediggái viidáset árvvoštallamii. Sámediggi gieđahalai raportta dievasčoahkkimis 2008 guovvamánus, muhto ii dorjon bargojoavkku ođđa hálddašanmodealla árvalusa. Sámediggi mearridii baicca álggahit čielggadanbarggu man ulbmiliin livččii ásahit hálddašanásahusa Sámedikki vuolde vai Sámediggi sáhtá badjelosas váldit ovddasvástádusa skuvllaid hálddašeames. Máhttodepartemeanta diehtun váldá Sámedikki mearrádusa ja áigu Stuorradiggái buktit viidáset árvvoštallamiid maŋŋil go Sámediggi ovddida čielggadeami bohtosiid.

Kap. 223 poasta 50 Sámi oahpahushálddahus

Juolludeapmi fáttmasta:

- Doarjja Sámedikki oahpahus, giella ja kulturbuvttadanossodaga doibmii
- Doarjja ovdánahttit oahpponeavvuid sámi ohppiide, dás maiddá earenoamášpedagogaš oahpponeavvuid
- Doarjja oahppoplána bargu ja – ovdánahttimii
- Doarjja neavvut ja bagadallat oahpaheddjiid geat oahpahit sámeielat ohppiid mánáidgárddis, vuodđoskuvllas ja joatkkaoahpahusas

2007 juolludeapmi lea ollásit sirdojuvvon Sámedikki háldui.

2009:s evttohuvvo joatkit juolludemiin seamma dásis go 2008:s.

Kap. 225 poasta 63 Doarjja sámegeilli vuodđooahpahusas

Doarjjaortnega ulbmiliin lea váikkuhit dasa ahte fálluojuvvo oahpahus sámegeilli ja sámegeilas vástideaddji daid vuogitvuodaid maid oahpahuslága § 6-2 ja § 6-3 mearrida, ja nannet oahpaheddjiid sámegeilat gelbbolašvuoda.

Skuvlajagi 2007–08 ožžo 2 538 vuodđoskuvlla oahppi sámegeilat oahpahusa, ja mannán jagi ges 2 672 oahppi. Dát mearkkaša ahte lohku lea njiedjan 134 ohppiin, ja mearkkaša sullii 5 proseanta njiedjama skuvlajagi 2006–07 ektui. Lohku sámi lohkanvirgelobi lea leamašan sullii seamma dásis daid maŋimus jagiid.

Skuvlajagi 2007-08 ožžo 288 oahppi ja oahpahalli sámegeiela oahpahusa joatkkaoahpahusas fylkkasuohkanlaš skuvllain, mannán jagi ektui go 285 sámegeiela oahpahusa.

2009 einnostan čájeha ahte unnit oahppit válljejit sámegeiela vuodđoskuvllas, ja poasta lea danin árvaluvvon unniduvvot vástideaddji submin

Kap. 226 poasta 21 Kvalitehtaovdáneapmi vuodđooahpahusas

Juolludeapmi mearkkaša kvalitehtaovdánahttindoaimmaid sámegeiela ektui vuodđooahpahusas.

2007:s geavahuvvojedje ruđat ovdánahttindoaimmaide, earret eará viidáset ovdánahttimis gáiddusoahpahusa ja gelbbolašvuodaid sámegeilas.

2009:s árvaluvvo joatkit juolludemiin seamma dásis go 2008:s.

Kap. 231 Mánáidgárddit, poasta 50 Doarjja sámi mánáidgárdefálaldagaide

Ulbmil doarjagiin lea váikkuhit dasa ahte sámi mánát ožžot lámččojuvvon mánáidgárdefálaldaga mii lea heivehuvvon sin giella ja kulturuogáži. Doarjjaortnet fáttmasta doarjaga sámi mánáidgárddiide, doarjja gielladoaimmaide dárú mánáidgárddiin mas leat sámegeilat mánát ja ruđaid diehtujuohkin- ja ovdánahttinbargguide ja bagadallamiidda. Sámediggi hálddaša doarjjaortnega. 2007:s juolluduvvui doarjja 41 sámi mánáidgárddiide, ja 14 dárú mánáidgárddi

main leat sámi mánát ožžo doarjaga sámeielat oahpahussii. Sámediggi jugii viidáset doarjaga ovdánahttindoaimmaide ja pedagogalaš ávdnasiidda mánáidgárddiin.

Árvaluvvo ahte 2009 juolludeapmi jotkojuvvo seamma dásis go 2008:s.

Kap. 271, poasta 50 Vuoddurohtadeapmi stáhtalaš universitehtaide

Romssa universitehta bakte juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda. 2002 rájes lea juolluduvvon doarjja guovtti stipendiáhtavirgehasaide čadnojuvvon sámi dutkamii.

Kap. 275, poasta 50 Vuoddurohtadeapmi stáhtalaš allaskuvllaide

Sámi alit oahpahusa ja dutkama Sámi allaskuvllas ja eará ášahusain lea guorahallojuvvon Kvalitehtaodastusa stáhtusa árvoštallama oktavuodas, vrd. árvalus S. nr. 12 (2002–2003) ja St.dieđ. nr. 34 (2001–2002).

Ráđdehus oaidná dehálažžan buoridit máhtolašvuoda sámi dilálašvuodaid birra, ja maid dai sámi giela ja kultuvrra birra. Ráđdehus áigu danin earret eará nannet sámi alit oahpahusa ja dutkama oppalaččat, ja lasihit sámeielat studeanttaid rekrutterema. Davvi-Trøndelaga allaskuvla ja Bådådjo allaskuvla leaba 2005 rájes ožžon ruđaid nannemis ja ovdánahttimis lullisámeigiela ja julevsámeigiela.

Sámi allaskuvla lea ráhkadahtán guhkesáigge plána vai sáhtta dohkkehuvvot dieđalaš allaskuvlan, vrd. Árvalus. S. nr. 12 (2002–2003) ja St.dieđ. nr. 34 (2001–2002).

Sámi dieđalaš visti Guovdageainnus

Ovttarádiid Bargo- ja searvadahttindepartemeanttain ja Kultur- ja girkodepartemeanttain bargá Máhtodepartemeanta gárvvisteames odđa sámi dieđalaš vistti Guovdageainnus. Visti vurdojuvvo gárvvistuvvot sisafárrenláhká 2009:s. Odđa vistti ulbmiliin lea earret eará čohkket sámeielat ja sámi dieđalaš doaimmaid stuorit birrasii. Sámi allaskuvla, Sis-Finnmárkku studeanttaid ovttastus, Sámi earenoamášpedagogalaš doarjalus ja Davviriikkaid Sámi Instituhtta leat ovttas Sámedikki giella- ja oahpahusossodagain, Gáldu – Álgoálbmotvuogitvuodaid gelbbolašvuodaguovddážiin, Boazodoalu riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustanguovddážiin ja Sámi arkiivvain odđa vistti geavaheaddjit.

Jagiid 2007 ja 2008 juolluduvvui 15,7 mill. ruvdno til dávviriidda daid geavaheddjiide mat gullet Máhtodepartemeanta vuollái.

Máhtodepartemeanta árvala juolludit 11,7 mill. ruvnno olles viessoláigobuhtadasa Sámi allaskuvlii go fárrejit odđa vistái.

Kap. 275, Allaskuvllat, poasta 52 Dutkanruhtadeapmi

Jagi 2009:s nannejuvvo Sámi allaskuvla dáikko bakte ahte juolluduvvojit ruđat ovttastipendiáhtavirgehassii.

Kap. 285, Norgga dutkanráđdi, poasta 52 Dutkanulbmilat

Ruđat sámi dutkamii kap. 285 poastta 52 bakte mannet vuosttažettiin sámi dutkama prográmmii, mii lea ruhtaduvvon Máhtodepartemeanta ja Bargo- ja searvadahttindepartemeanta bakte. Sámi dutkama prográmma II álggahuvvui 2007:s. Dat galgá bistit logi jagi, ja galgá árvoštallojuvvo gasku áigodagas. Prográmma deattuha guovddáš hástalusaid sámi dutkamis, nugo mat rekrutterema, gaskkusteamii ja nannemis sámeigiela dieđalaš giellan.

Justisa- ja politidepartemeanta

Kap.	poasta	Doaibmabijut
400	01	Sámi vuoigatvuodalávdegoddi/ Dutkanprošeakta sámi árbevierut ja riekteipmárdusat
440	01	Rudat politiijaguovlluide main leat sámegeiela hálddašanguvlui gullevaš suohkanat
470	72	Doarjja Sis-Finnmárkku Riekteveahkkekantuvrii

Kap. 400 Justisdepartemeanta, poasta 01 Doaibmagolut

Dutkanprošeakta sámi álbmot, luonddugeavaheapmi ja riektedilálašvuodat loahpahuvvui 2007:s. Prošeavtta jodiheaba Sámi Vuoigatvuodalávdegoddi Romssa Universiteahta Sámi dutkamiid Guovddáš. Jagi 2007 geavaheapmi čadnon Sámi Vuoigatvuodalávdegoddái lei oktiibuot sullii 3,59 mill. ruvdno. Sámi Vuoigatvuodalávdegoddi ovddidii árvalusastis 2007:s, vrd. NAČ 2007: 13 Odđa sámeriekti ja NAČ 2007: 14 Sámi luonddugeavaheapmi ja resursadilli mii guoská guovlluide Hedemárku rájes gitta Romssa rádjai. 2008:s lea Justisdepartemeanta juolludan 250 000 ruvnno dán bargui. Rehketdollui fievrriduvvon golut 2008 borgemánu loahpa rádjái ledje sullii 70 000 ruvnno. Prošektii ii juolluduvvo eanet ruhta 2008:s ja 2009:s.

Kap. 440 Politiijadirektoráhtta - Politiija- ja leansmánneossodat, poasta 01 Doaibmagolut

Kap 440, 01 poasttas leat mánggaid jagiid leamašan ráddjejuvvon rudat daid politiijaguovlluide geavahussii main leat sámi giellalága hálddašanguvlui gullevaš suohkanat. Mihttomearrin lea movttidahttit máhtolašvuoda buorit sámegeiela birra politiijaguovlluin gos leat sámi ássit. Politiijaguovllut geain lea liigebargu guovttegielat hálddašeami olis, sáhttet oheat doarjaga dáid ráddjejuvvon rudain.. Ortnega hálddaša Oarje-Finnmárkku politiijaguovllu politimeaštir iežaset njuolggadusaid mielde.

Jagi 2008 lea ráddjejuvvon 400 000 ruvdno. 2007 rehketdoalu olis šaddá árvvoštallojuvvot ahte galgá go juolludeapmi muddejuvvot 2009:s.

Kap. 470 Fridnja riekteveahkki, poasta 72 Doarjja earenoamáš riekteveahkkedoaimmaide

Sis-Finnmárkku riekteveahkkekantuvra ásahuvvui 1997:s. Prošeaktačilgehusas deattuhuvvo ahte "stuora oassi álbmogis dás leat sápmelaččat geat leat minoritehtajoavkun earenoamáš váttisvuodaiguin, sihke gielalaččat ja geográfalaččat. Dán joavkku riekteveahkkedárbbu ferte einnostuvvot earenoamáš stuorisin". Guovllus leat hárvvit advokáhtat go muđui riikkas. Dát lea maiddái okta duogážiin go dát kantuvra lea dáppe.

2007 geavaheapmi lei 1,28 mill. ruvdno. 2008:s Justisdepartemeanta doarjja Sis-Finnmárkku riekteveahkkekantuvrii lea sullii 1,3 mill. ruvdno. Lea áigumuš juolludit vástideaddji submi 2009:s.

Kantuvrra meannudii 178 ášši 2007:s. Njálmmálaš rávvagiid adde 245 áššiin.

Kultur- ja girkodepartemeanta

(1000 ru)

Kap.	Poasta	Doaimmat	2008		2009 árvalus
			2007 rehketdoallu	salderejuvvon bušeahitta	
320	53	Sámi kulturulbmilat	47 405	53 543	61 993
320	73	Nuortasámi dávvirvuorká	20 000	9 700	2 500
320	73	Ája Sámi Guovddáš	1 500	3 000	5 200
232	72	Riddu Riddu-festivála	-	-	1 500
326	78	Sámi giellateknologiiija	500	-	-
335	75	Doarjja sámi aviissaide	13 877	18 877	21 627
340	71	Doarjja girkolaš ulbmiliidda	1 330	1 350	1 400
Submi			84 612	86 470	94 220

Lassin juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda čuovvovaš bušeahttakápihttaliid bakte:

Kap.	Poasta	Doaimma
326	01	Giella, girjjálašvuolta- ja girjerájusulbmilat (Náttionálabibliotekha)
329	01	Arkiivaulbmilat
334	72	Guovddášásahusat
340	01	Girkolaš hálddahuš, doaibmagolut
340	71	Doarjja girkolaš ulbmiliidda (diakonija-, oahpahuš ja girkomusihkka)
340	75	Oskuoahpahuš
341	01	Báhpagoddi, doaibmagolut

Kap. 320 Dábálaš kulturulbmilat, poasta 53 Sámi kulturulbmilat

Doarjja sámi doaimmaide Kultur- ja girkodepartemeanta bušeaha bakte leat čohkkejuvvon dan poastta vuolde. Das lea doarjja sámi sierrabibliotekhii, johtti bibliotekhabálvalussii, sámi dáiddastipeanddaide, čájáhusbuhtadasat sámi dáiddaásahusaide, báikenammanevvohahkii ja sámi giellalága čuovvoleapmái, sámi dávvirvuorkkáide, sámi musihkkafestiválaide ja Beaivváš Sámi Teáhterii.

Kultur- ja girkodepartemeanta árvala ahte 2009:s várrejuvvo 62 mill. ruvdno kap. 320, poasta 53 bakte Sámi kulturulbmiliidda. 450 000 ruvdno lea ráddjejuvvon doarjjan Nuortanástái. Juolludeapmi sámi kulturulbmiliidda lea nu lassánan 29,8 mill. ruvnnuin njealji jagis.

Kap. 320 Dábálaš kulturulbmilat, poasta 73 Riikkalaš kulturvistit

Nuortasámi dávvirvuorkká gollorámma lea mearriduvvon 42 mill. ruvdnui. Statsbygg lea hukseheaddji. Visti galgá leat gárvvistuvvot 2008 mielde, ja Nuortasámi dávvirvuorkká álgá fárremis ođđa vistái. 2009 árvaluvvo juolluduvvot 2,5 mill. ruvdno. Submi galgá earret eará geavahuvvot čájáhusaide ja luvvodagaide.

Statsbygg lea hukseheaddji Ája Sámi guovddáža viiddideames. Prošeakta fáttmasta ođđa lanjaid dávvirvuorkká doibmii ja sámi girjerádjossii. Prošeakta galgá čadahuvvot departemeanta 22 mill. ruvdnosaš doarjagiin. Árvaluvvo 5,2 mill. ruvdno viidáset prošekteremii ja huksema álggaheapmái.

Kap. 323 Musihkkaulbmilat, poasta 72 Guovddášásahusat

Riddu Riddu-festivála lea 2009 rájes dohkkehuvvon guovddášásahussan ja árvaluvvo 1,5 mill. ruvdnosaš doarjja, vrd. kap. 323, poasta 72.

Kap. 326 Giella-, girjjálašvuoda - ja bibliotekhaulbmilat, poasta 01 Sámi bibliografija

Náttionálabibliotekhas lea 1993 rájes leamašan sámi bibliografija earenoamáš doaibman. Lassin sámeielat ávdnasiidda gávdno maidai girjjálašvuolta eará giellaide, buot fágain ja fáttáin mat guoskkahit sámi dilálašvuodaid. Ulbmilin lea oktasaš davviriikkalaš bibliografija.

Kap. 329 Arkiivaulbmilat, poasta 01 Doaibmagolut

Sámi arkiiva lea 2005 rájes Sámedikki sávaldagaid vuodul sirdojuvvon Sámedikkis Riikkaantikvárii. 2009 doaibmajuolludeapmi Arkiivadoaimmahahkii galgá gokčat lassii doaibmagoluid ja viessoláiggu 2,2 mill. ruvnnuin dan oktavuodas go Sámi arkiiva oažžu odđa bastevaš lanjaid Sámi dieđalaš visttis Guovdageainnus. Sisafarren lea mearriduvvon 2009 cuoŋománu 1.beaivái.

Kap. 334 Filbma- ja mediaulbmilat, poasta 72 Guovddášásahusat

Davvinorgga filbmaguovddáža OS doarjaga eaktun kap. 334 Filbma- ja mediaulbmilat, poasta 72 Guovddášásahusat bakte, lea ahte galgá buvttaduvvot unnimusat okta sámi filbma jagis áhahusa doarjagiin.

Sámi filbmabuvttadeapmi ja doarjagat sámi filbmabuvttademiide lea lagabui čilgejuvvon St.dieđ. nr. 22 (2006-2007) *Ofelaš. Norgga filbmaáŋgiruššamii*.

Kap. 335 Preassadoarjja, poasta 75 Doarjja sámi aviissaide

Doarjja sámi aviissaide juolluduvvo kap. 335, poastta 75 bakte. Sámi aviissat leat ožžon stáhtadoarjaga 1979 rájes, 1987 rájes sierra bušeahhtapoastta bakte. Poastta bakte juolluduvvo doarjja sámi áviissaid buvttadeapmái ja julev- ja lullisámegiela áviisasiidduid buvttadeapmái. Dasa lassii juolluduvvo ráddjejuvvon doarjja Nuortanástái. Mediabearráigeahčču hálddaša doarjjaortnega mii muddejuvvo 1997 njukčamánu 17. beaivvi lánkaásahusain nr. 248 doarjja sámi áviissaide. Preassadoarjja lea vuosttažettiin vuodustuvvon das makkár mearkkašupmi preassas lea demokratiijii ja sátnefridjavuhtii. Dasa lassii lea sámi áviissain earenoamáš doaibma das ahte sealluhit ja viidáset ovdánahttit sámi čállingiela. Váikkuheames dasa ahte sámi áviissaid dávjijibut almmuhuvvot de poasta lasihuvvui 5 mill. ruvnnuin 2008:s. Seamma vuodustusain árvala ráđdehus lasihit juolludeami 2009:s velá 3 mill. ruvnnuin 21,6 mill. ruvdnui. Seammás árvaluvvo ahte doarjja Nuortanástái sirdojuvvo Sámediggái 2009 rájes.

Kap. 340 Girkolaš hálddahus, poasta 01 Doaibmagolut, poasta 71 Doarjja girkolaš ulbmiliidda ja poasta 75 Oskuoahpahus

Doaibmajuolludeapmi mii juhkkujuvvo Girkoráđđái kap. 340 poastta 01 vuolde fáttmasta maiddái juolludeami Sámi girkoráđđái. Girkochaahkkin 1992:s dat áhahii Sámi girkoráđi. Ráđđi galgá ovttahttit girku áŋgiruššama sámi olmmoščearddaid gaskkas ja bargat dan badjelii ahte olbmot buorebut oahpásmuvvet sámi girkoeallimiin.

Poastta 71 bakte lea máŋggaid jagiid juolluduvvon doarjja Norgga Biibbalsearváii jorgalahttit biibbalteavsttaid julev-, lulli- ja davvi sámegillii. Doarjja geavahuvvo vuosttamuzžan boares testameanta jorgalit davvisámegillii, mii álggahuvvui 1998:s ja galgá gárvvistuvvot logi jagis. Ekonomalaš sivaiddi dihte lea jorgalanbargu maŋŋonan. 2009:s árvaluvvo juolluduvvot 1,4 mill. ruvdno dán bargui.

Doarjagiin mii juolluduvvo poastta 75 bakte Doarjja oskuoahpahussii Norgga Girkus, lea vuoruhansuorgin bargu mas ovdánahttet oahppofálaldaga mas sámi giella, kultuvra ja historjá deattuhuvvo. Ođastusa vuosttaš vihtta jagi lea leamašan geahččalan- ja ovdánanáigodahkan ja das lea earret eará čađahuvvon prošakta Sis-Finnmárkkku proavásgottis, goas stuora oassi sámegielaigiin orrot, ja leat áhahan neahttasiiddu sámi oskuoahpahusa birra, mas leat dávvirat davvisámegillii, julevsámegillii, lullisámegillii, kveanagillii ja dárogillii. 2009 rájes ođastus rievda čađahandássái. Oskuoahpahus sámegiela guovlluin vuoruhuvvo ođastusbarggus ovdasgavlui.

Lassi dása čadahuvvojit doaimmat Sámi girkoráđi bakte, earret eará rekrutteremis sámezielagiid girkolaš virggiide. 2009 bušeahttaárvalus mearkkaša velá lasáhusa juolludeapmái oskuoahpahušastussii.

Kap. 341 Báhpagoddi, poasta 01 Doaibmagolut

Juolludeapmi báhpagoddái kap. 341, poasta 01 bakte, fátmasta maiddá girkolaš bálvalusaid sámi álbmogii. Davvi-Hålogalánda bismágottis leat mánja sámezielat báhpa, ja okta bismáguovllukapellána guhte bargá biedgguid orru sápmelaččaid gaskkas. Norgga girkus lea maiddá iežas dulkonbálvalus, mii fátmasta golbma dulkka 70% virggis ja guokte dulkka 20% virggis. Lullisámi giellaguovlui gullet Nidarosa bismágoddi ja oasis Lulli -Hålogalánda ja Hámara bismágottiin. Lea sierra báhppa - ja diakonaijavirgi mii galgá bálvalit lullisápmelaččaid bismágottis ja departemeanta ráhkadahtta sierra lánkaásahusa sierra sámi searvegotti ásaheami várás lullisámi giellaguovllus. Danin lea juolludeapmi dán poasta vuolde árvaluvvon lasihuvvot 0,5 mill. ru. Poasta fátmasta maiddá juolludemiid Girkolaš oahpahušguovddáži Davvin. Oahpahušguovddáš ásaheami Romssas jagi 1997:s dainna ulbmiliin ahte fállat girkolaš oahpahušfálaldaga davvin, ja earret eará dainna mihttomeriin ahte oainnusindahkat sámi perspektiivva praktihkalaš-girkolaš oahpahušas.

Speallanruđat sámi falástallamii

Norsk Tipping OS 2007 speallanjagi badjebáhcaga juogadeapmi 2008 falástallandoaimmaide, ráddjejuvvui 600 000 ruvdno sámi falástallamii. Doarjja sirdojuvvui Sámediggái, ja ovddasvástida ruđaid viidáset juogadeami doarjaga mihttomeari mielde.

Speallanruđaid válđojuogadeami oktavuodas 2009 giđa de vejolaš juolludeapmi sámi falástallamii 2009 ovddas árvoštallojuvvo.

Doarjaga ulbmiliin lea doarjut ahte mihtus sámi falástallandoaimmat, mat leat oassin árbevirolaš sámi kultuvrras, bisuhuvvojit ja viidáset ovdánahttojuvvojit. Doarjja galgá vuosttažettiin geavahuvvot doaimmaide heivehuvvon mánáide (6-12 jahkásaččat) ja nuoraide (13-19 jahkásaččat).

Giella- ja guovlodepartemeanta

			(1000 ru)		
Kap	poasta	Namahus	2007 rehketdoallu	2008 Salderejuvvon bušeahtta	2009 árvalus
552	72	Riikkalaš doaibmabijut guovllu ovdánahttima várás, <i>sáhtá sirdojuvvot</i>	300	2 100	2 100

Kap. 552 Riikkalaš ovttasbargu guovllu ovdánahttima várás, poasta 72 Riikkalaš doaibmabijut guovllu ovdánahttima várás, *sáhtá sirdojuvvot*

Giella- ja guovlodepartemeanta juolluda 2,1 mill. ruvno jahkásaččat sámi prográmma čadaheapmái Interreg bakte. Sámi prográmma, Sápmi, lea mielde Interreg IV Davvi oasseprográmma. Interreg IV Davvi váldoulbmiliin lea lasihit guovllu buori doaibmama ja givrodaga ovttasbarggu bakte ealáhusaid siskkáldas struktuvrra birra, ja ovdánahttimis earenoamáš gelbbolašvuoda ja identitehta ja ásaheaddji áŋgiruššama. Sámi oasseprográmmas Sápmi de lea earenoamáš áigumuš oáččuhit máŋggabealat servodaga mii lea vuodđuduvvon sámi kultuvrra, ealáhusaid, árbevieruid, identitehta, ja giela nala. Ruđain ruhtadit stáhtalaš oasi rádjeguovvlulaš prográmmain. Sámediggi lei sámi oasseprográmma čállingoddin 2006 rádjai. Čállingoddedoaimma juhkkovuvvo dál gaskal Romssa fylkkasuohkana ja Davvi-Trøndelaga fylkkasuohkana.

Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanta

			(1000 ru)		
Kap.	poasta	namahus	2007	2008	2009
			rehketdoallu	Salderejuvvon bušeahhta	árvalus
724	21	Geahččaleamit ja ovdánahttin vuodde dearvvašvuoda bálvalusas jna., <i>sáhtta</i> <i>geavahuvvot poastta 70 vuolde</i>	12 200	13 000	13 600

Dasa lassin juolluduvvojit maiddá i ruđat sámi ulbmiliidda čuovvovaš bušeahttakápihttala bakte:

			(1000 ru)		
Kap.	poasta	Namahus	2007	2008	2009
			rehketdoallu	Salderejuvvon bušeahhta	árvalus
743	75	Doarjja nannemis psykalaš divššu, <i>sáhtta</i> <i>sirdojuvvot</i>	25 100	27 500	28 700

Kap. 724 Dearvvašvuodabargit ja doarjja bargiiddoaimmaide, poasta 21 Geahččaleapmi ja ovdánahttin vuodde dearvvašvuodabálvalusas jna; sáhtta geavahuvvot poastta 70 vuolde

Ovdánahttimis dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusaid sámi álbmogii

Jagi 2008 geavahuvvo 13 mill. ruvdno joatkit doaimmaid “Mánngabealátvuoda ja dásseárvvu” doaibmaplána vuodul. Dán submis lea 6,1 mill. ruvdno sirdojuvvon Sámediggái. Dearvvašvuodadirektoráhtta hálddaša sullii 6,6 mill. ruvnno. Dán submis ges lea 2008:is juolluduvvon 5,8 mill. ruvdno Sámi dearvvašvuodadutkama guovddáži.

Doarjja fátmasta maiddá rádjesuohkanovttasbarggu gaskal Davvi-Suoma, Finnmárkku ja Davvi-Romssa suohkaniid sullii 1,1 mill. ruvnnuin.

Departemeanta galgá ovttas Sámedikkiin joatkit barggu. Váldojurdagat ”Mánngabealátvuoda ja dásseárvvu” doaibmaplána ja St.diedáhusas nr. 28 (2007-2008) Sámedipolitiikka birra leat vuoddu joatki barggus. Muđui čujuhuvvo 743 kápihttalii Stáhta psykalaš dearvvašvuoda árvvosmahttin-doaimmaide mas čilgejuvvojit movt ovdánahttit riikkalaš gealbovuoduid psykalaš divššu bálvalusain sámi álbmoga várás.

Jagi 2009 árvaluvvo ahte juolludeapmi jotkojuvvo seamma dásis go 2008:s.

Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanta áigu ovttas Sámedikkiin árvoštallan movt dulkonbálvalus sámi álbmogii sáhtta buoriduvvot dearvvašvuodabálvalusas, vrd St. died. nr 28 (2007-2008) Sámedipolitiikka.

Kap. 743 Stáhta psykalaš divššu árvvosmahttin, Doarjja nannemis psykalaš divššu, *sáhtta* sirdojuvvot

Sámi gealboguovddáš mii ovdánahtta psykiátralaš bálvalusaid sámi álbmogii jođiha Ceará-ossodaga Kárašjogas ja rávisolbmuidossodaga Leavnnjas, vrd. St.prp. nr. 63 (1997-1998). Ráđdehus evttoha ahte 2009 juolluduvvo 28,7 mill. ruvdno dán ulbmili. Muđui čujuhuvvo Kap.743 Stáhtalaš árvvosmahttin doaimmat psykalaš dearvvašvuhtii, poasta 75 Doarjja psykalaš dearvvašvuodadivššu nannemii ja lagabui čilgehussii ovdánahttimis riikkalaš bálvalusaid gealbovuoduid psykalaš dearvvašvuodasuodjalussii sámi álbmoga várás.

Mánáid- ja dásseárvodepartemeanta

Kap.	Poasta	Doaibmabijut
857	79	Doarjja riikkaidgaskasaš nuoraidbargui jna; sáhtta sirdojuvvot
855	21	Stáhta mánáidsuodjalusa hálddašeapmi, earenoamáš doaibmagolut
850	01	Mánáidáittardeaddji, doaibmagolut

Kap 857 Mánáid- ja nuoraiddoaimmat, poasta 79 Doarjja riikkaidgaskasaš nuoraidbargui jna., sáhtta sirdojuvvot

Ulbmil doarjjapoasttain lea movttiidahttit riikkaidgaskasaš ovttasbarggu mánáid- ja nuoraid-suorggis. Ulbmiljoavkkut leat eaktodahtolaš mánáid- nuoraidorganisašuvnnat, ovttaskas mánát ja nuorat ja mánáid ja nuoraidjoavkkut, ásausat mat barget mánáid ja nuoraiguin, ja almmolaš eiseválddit báikkálaččat, guovlulaččat ja riikkalaččat.

Dán poastta rámma siskkobealde áigu Mánáid- ja dásseárvodepartemeanta váikkuhit Davviguovllustrategiija čadaheami dakko bakte ahte vuoruhit Barentsguovllu nuoraid-politihkalaš ovttasbarggu. Ruđat ráddjejuvvojit multilaterála prošeavttaide ja doaibmabijuide mánáid ja nuoraid vástte Barentsguovllus. Juolludeami ulbmiljoavkkut leat Barentsguovllu 13 biriid ja álgoálbmogiid mánát ja nuorat. Ruđaid hálddaša Barentsčállingoddi Girkonjárggas.

Kap. 855 Stáhta mánáidsuodjalusa hálddašeapmi, Poasta 21 Earenoamáš doaibmagolut

Mánáidsuodjalusa ovdánahttinguovddáš Davvi-Norggas oazžu ruđaid dán poastta bakte earret eará áimmahuššamis sámi gelbbolašvuoda mánáidsuodjalusas.

Kap. 850 Mánáidáittardeaddji Poasta 01 Doaibmagolut

Mánáidáittardeaddjit Norggas, Ruotas ja Suomas leat ovttasbargan prošeavttain mas áittardeaddjit leat guorahallan sámi mánáid ja nuoraid mieldeváikkuhanrievtti mánáid-konvenšuvnna 12. ektui. Raporta "Sámi mánáid ja nuoraid oasálastin ja váikkuhanvuoigatvuohta " almmuhuvvui 2008 giđa ja čilge máid prošeakta lea gávnahan.

Mánáidáittardeaddji mielas lea ásašuvvon buorre ovttasbargu Sámediggeráđiin das mii guoská sámi mánáid skuvladiilálašvuhtii. Dát bargu joatkašuvvo ja nannejuvvo.

Doaibmajuolludeapmi Mánáidáittardeaddjái 2007:s nannejuvvui 1 mill. ruvnnuin. Dat čadnui Mánáidáittardeaddji bargui sihkkarastimis sámi mánáid ja nuoraid vuoigatvuođaid. Nannejupmi 1 mill. ruvnnuin jotkojuvvo maiddái 2009:s.

Eanandoallo- ja biebmodepartemeanta

(1000 ru)

Kap	Namahus	2007 rehketdoallu	2008	
			salderejuvvon bušeahtta	2009 árvalus
1147	Boazodoallohálddahus	55 282	59 100	60 795
1151	Boazodoallošiehtadusa čadaheapmái	98 941	97 000	97 000
	Submi	154 223	156 100	157 795

Kap. 1147 Boazodoallohálddahus

(1000 ru)

Poasta	Doaimmat	2007 rehketdoallu	2008	
			salderejuvvon bušeahtta	2009 árvalus
01	Doaibmagolut	47 716	39 042	40 036
45	Stuorit dávviroastin ja áimmahuššan, <i>sáhtta sirdojuvvot</i>	2 940	6 508	6 775
70	Doarjja duottarstobuide	666	680	680
71	Nuppástuhtindoaimmat Sis-Finnmákkus, <i>sáhtta sirdojuvvot</i>	9 960	9 870	10 304
82	Radioaktiivadoaimmat, <i>sáhtta sirdojuvvot</i>		3 000	3 000
	Submi	55 282	59 100	60 795

Boazodoallohálddahus galgá láhčit dili nu ahte boazodoallopolitihka ulbmilat joksojuvvojit. Boazodoallohálddahus hálddaša boazodoallolága ja boazodoallošiehtadusa doaibmabijuid. Boazodoallohálddahus lea Boazodoallostivrra ja guovllustivrraid čállingoddi ja doaimmaheadji ásaš, ja das lea ráđdeaddi doaibma ealáhusa ektui.

Boazodoallopolitihka huksejuvvo guovtti iešheanalaš árvovuodu nala; ealáhuspolitihkalaš buvttadanárvu ja sámpolitihkalaš kulturárvu. Boazodoallopolitihkalaš ulbmilat leat čoahkkáigesson "nanaguoddevaš boazodoallu" doahpagis. Dainna oaivvilduvvo ekologalaš, ekonomalaš ja kultuvrralaš nanaguoddevaš boazodoallu.

2007 raporta

Boazodoallohálddahus galgá váikkuhit dasa ahte sihkarastá nanaguoddevaš boazodoalu resursavuodu. Dát fátmasta ovdamearkka dihte ahte hálddahus ovttasrádiid ealáhusain galgá mearridit rápmaevttuid, doaimmahit neavvuma vai olahit buori vuoiu ja dárkkistit ahte rápmaevttut čuvvojuvvojit. Resursadilli ja boraspire gávdnostupmi sakka váikkuha doaibmadilálašvuodaid boazodoalus. Danin lea dehálaš ahte lea lagas ovttasbargu iešguđet guovlluid boraspirehálddašeami ja Boazodoallohálddahusa gaskkas. Dát lea jotkkolaš bargu mas čohkkejit dieđuid boazologu, vahágiid, guođohanvieruid ja resursadilálašvuoda birra jna. Dát dáhkiduvvo almmolaš lohkamiid, guohtuniskama, fievrridanhálddašeami, rádjeáiddiid ođasteami ja áimmahuššama bakte, ja diehtujuhkimiin ja neavvumis orohatstivrraid, avádatstivrraid, siiddaid ja ovttaskas boazoeaiggádiid. Resursahálddašeami oktavuodas čadahuvvo maiddái doaibmadárkkisteapmi, riidočoavdin ja soahpamušdoaimmaid dárkkisteapmi.

2006:as álggahii hálddahus barggu golmma jagi plánain mas mearridit eará rápmaevttuid Finnmákkus. Plánain lea Riikkarevišuvnna Finnmákku guohtunvalljodagaid nanaguoddevaš geavaheami guorahallama čuovvoleapmin. Earret guovllurájáid mearrideapmi gaskal Oarje- ja Nuorta-Finnmákku ja Oarje-Finnmákku ja Romssa, de ii leat dát bargu, iešguđege sivaiddat geažil, olahan čielga soahpamuša guohtumiid juogadeami hárrái. Dan oktavuodas namuhuvvojit čuolbmabealit vuoigatvuodaid ektui, ja dorvvuhisvuolta boazoeaiggádiid gaskkas dasa ahte formálalaš siehtadusat sáhttet eastadit dárbbášlaš rievddanmuni go dilálašvuodat dan gáibidit. Vaikko proševttain unnánaččat leat olahan konkreetta soahpamušaid, de lea dattege geahččaluvvon bargovuohki mas ealáhus ieš buori muddui lea hálddašan proševtta ovdáneami ja čovdosiid. Dát šaddá leat ávkálaš ođđa lága čuovvoleamis geavahannjuolggadusaid hábmemis.

Geavahannjuolggadusaid hábmenproseassa bakte galget earret eará guođohanvierut, boazolohku ja guođohanáiggat čielggaduvvot rápmáektun juohke ovttaskas orohakkii.

Boazodoallohállddahuš lea leamašan guovddáš oasálastin ođđa boazodoallolága hábmemis ja ođđa lága ollašuttimis. Boazodoallohállddahuš lea ovttasráđiid Eanandoallo- ja biebmodepartemeanttain ráhkadahttan diehtujuohkingihppaga mii lea sáddejuvvon buot boazoeaiggádiidda, ja ráhkkanahhtan ja čadahan diehtujuohkinčoahkkimiid ealahusain buot boazodoalloguovlluin.

Boazodoallohállddahuš lea ovddasvástáduš vuhtiiváldit boazodoalu eananberoštumiid dábalaš eananhálldašeamis. Storra oassi hállddahuš návccain geavahuvvojit juste dákkár áššiide. Hástalussan lea ahte ovttaskas áššiid hivvodat dađistaga lassána. Boazodoallohállddahuš lea bargan dan badjelii ahte buoridit boazodoalu váikkuhanvejolašvuoda daid doaimbajuid bakte mat mearridit eanangeavaheami. Rievdadeames lágaid ja láhkaásahusaid mat mearridit eanangeavaheami de lea hállddahuš ovddidan árvalusaid ja oainnuid.

Boazodoallohállddahuš oasálastá dialogaprošeavtta "oktasaš politihkka duottarguovlluide", mas fáddán lea boazodoallo ja areálaplánen. Prošeakta lea Lulli-Trøndelaga Fylkkamánni bakte. Ulbmiliin lea buoridit guovtteguvlosaš ipmárdusa ja gulahallama vai ásaha buoret vuodu olahit oktasaš politihkka duottarguovlluide. Mihtomearrin lea ahte prošeavtta bohtosiin sáhtta leat positiiva váikkuhus eará boazodoalloguovlluide.

Boazodoalu ovdánahttinfoanddas lea sirdojuvvon 2 mill ruvdno Sámediggái.

Ovttas eará doaimbajuiquin lea diehtujuohkin geavahuvvon olaheames suorit ipmárdusa Boazodoallohállddahuš ovddasvástádušurggiide. Njuolga ja aktiivvalaš diehtujuohkinstrategiija bakte háliida hállddahuš olahit luohhtevašvuoda ja ipmárdusa ealahusain, mii lea mearrideaddjin ollašuttimis nanaguoddevaš boazodoalu mihtomeari.

2009 bušeahhtaárvalus

Ođđa boazodoalloláhka fápmuibiddjui 2007 suoidnemánu 1.beaivvi. Boazodoallohállddahuš galgá viidáset bargat ođđa lága čadahemiin, ja láhčit ođđa njuolggadusaid jodanis ollašuttima čálalaš dieđuid, diehtujuohkinčoahkkimiid ja konkrehta neavvuma bakte.

Olaheames dárbašlaš dárkkástusa ealahusovdánemiin, galgá hállddahuš sihkarastit ahte dárbašlaš vuodđodieđut earret eará guohtundilálašvuodaid ja njuovvanviehkagiid birra čohkkejuvvojit.

Boazodoallohállddahuš galgá joatkit ásaheames fierpmádagaid ja lihtuid eará almmolaš ásaheamis, ja sidjiide juohkit dieđuid boazodoalu oktilaš areáladárbbuid birra, ja movt iešguđetlágan doaimmat guohtuneatnamiin váikkuhit boazodollui. Viidáset galgá hállddahuš bargat duodašteames boazodoalu eanangeavaheami ja daid dieđuid čilget suohkaniidda ja fylkkaide.

Boazodoallohállddahuš galgá leat aktiivvalaš láidesteaddjin das ahte rievdadit daid lágaid ja láhkaásahusaid mat stivrejit eanangeavaheami. Viidáset galgá hállddahuš bargat gelbbolašvuoda nannemis guoskevaš njuolggadusčállošiid ektui sihke iežaset bargiid ja boazosápmelaččaid gaskkas. Dan oktavuodas go Storradiigi lea mearridan ođđa plánaoasi Plána- ja huksenláhkkii, galgá hállddahuš ovttasráđiid Eanandoallo- ja biebmodepartemeanttain ráhkadahttit oaivádusa boazodoalu ja eananhálldašeami birra mii lea heivehuvvon ođđa láchkii. Boazodoallohállddahuš galgá gárvvistit barggu árvošláddjemis boazodoalloeatnamiid.

Dan oktavuodas go lea ásahuvvon riidoárvoštallanvuogádat earenoamáš guovlluide bieggamilluhksema oktavuodas, galgá hállddahuš čadat ráhkadit fáttálaš riidoárvoštallama boazodoalu ektui dieđihuvvon ja ohccojuvvon bieggamilloprošeavttaid dihte.

Boazodoallohállddahas galgá veahkehit doaimmaheames Norgga-Ruota boazoguohtunkonvenšuvnna, ja vejolaš guohtunsoahpamušaid Plassje guovllus.

Boazodoallohállddahas galgá váikkuhit dasa ahte árvoháhkkan boazodoalus lassána. Ovttrasáđiid ealáhusa ásahusaiguin ja eará oasálaččaiguin, galgá hállddahas váikkuhit dasa ahte boazodoallošiehtadusa ekonomalaš resursat geavahuvvojit ulbmillaččat vai olaha buori beavttu ja árvoháhkama. Dán oktavuodas galgá hállddahas váikkuhit ahte boazodoalu Árvoháhkkan-programma ja Boazodoalu ovdánahttinprogramma doaibmabijut koordinerejuvvojit, vai dán guovtti ortnegiin olaha buoremus beavttu. Viidáset galgá hállddahas bargat dan badjelii ahte olaha positiiivva ovttasdoaimma gaskal boazoealáhusa, Innovasjon Norgga ja iežas hállddahas árvoháhkkanprogramma čađaheami oktavuodas.

Boazodoallohállddahas galgá aktiivvalaččat bargat oainnusindahkamis nisssonolbmuid dárbbuid ja nannemis sin sajádaga boazodoalus. Viidáset lea dehálaš geahččat árvoháhkkanbarggu boazodoalus ovttas dainna áŋgiruššamin mii dahko doaibmabijuid ektui nisssonolbmuid várás. Dehálaš dilálašvuolta dásseárvvus lea besten.

2008:is galgá Boazodoallohállddahas fuolahit joatkaga barggus láchčimis hállddahussii elektrovnnalaš iešhálddašančovdosiid, vuogádatovdánahttimin ja ovddidit árvalusaid movt álki-dahttit boazodoallošiehtadusa ekonomalaš doaibmabijuid. Viidáset galgá hállddahas bargat dan badjelii ahte iešguđet boazodoalloguovlluid ovttaskas boazoeaiggádiidda dáhkiduvvo jođanis ja ovttalágan meannudeapmi. Oassin dárkkistanbarggus galgá hállddahas joatkit lohkamis bohccuid iešguđet boazodoalloguovlluin. Jus leat stuorra erohusat lohkanbohtosiid ja boazoeaiggádiid iežaset raporttaid gaskkas, de galget vuolgguhuvvot doaibmabijut. Boazodoallohállddahas galgá aktiivvalaččat searvat ovdánahttimis riidoeastadeaddji doaimmaid eará ealáhusberoštumiid ektui.

Duodašteames boazodoalu eanangeavaheami ja vuoigatvuodaid lea áibbas mearrideaddjin ealáhusa boahhteáigái. Fierpmádagat ja lihtut eará almmolaš ásahusaide galget almmuhuvvot ja váikkuhit ahte boazodoallu dohkkehuvvo. Viidáset leat gáibádušat dasa ahte lea lagas oktavuohta gaskal ealáhusa ovddasteddjiid ja Boazodoallohállddahas vai hukse luohhtevašvuoda ja ipmárdusa. Dákkár ovttasbargu lea dehálaš jus galgá juksat nanaguoddevaš ovdáneami ulbmila. Boazodoallohállddahas galgá leat doaibma mii buoremusat ja beaktilit geavaha iežas resurssaid, ja mii hálldašeami ja ráddema bakte dáhkida geavaheddjiide beaktilis bálvalusaid.

Boazodoallohállddahas galgá joatkit barggu ovdánahttimis bargiid- ja bálkápolitihka, buoridit máhtolašvuoda, organisašuvdnaovdánemiin, ekonomijastivrejumiin, hovdengotti ovdánahttimii, bargobirrašiin, siskkáldas doaibmabargguiguin ja DGT. Buorideames máhtolašvuoda galgá hállddahas earenoamážiid vuoruhit sámegiela oahpahusa bargiide.

Kápihttal 1151 Boazodoallošiehtadusa čađaheapmái

Poasta	Doaibmabijut	2007 rehketdoallu	2008 (1000 ru)	
			salderejuvvon bušeahtta	2009 árvalus
51	Doarjja ovdánahttin - ja háhkkanfondii	40 300	39 800	35 900
72	Doarjja organisašuvdnabargui	5 900	6 200	6 200
75	Gollogeahpideaddji ja njuoggodoarjagat, <i>sáhttet sirdojuvvot</i>	48 818	49 200	53 100
79	Čálgoortnegat	1 800	1 800	1 800
82	Golut mat gusket radioaktiivvalašvuhtii bohccuin	2 123		
	Submi1151	98 941	97 000	97 000

Kápihttal fátmasta juolludemiid boazodoallošiehtadusa čađaheapmái. Boazodoallošiehtadus lea, lassin boazodoallohálhkii, deháleamos reaidun čuovvoleames boazodoallopolitihka ulbmiliid

ja njuolggadusaid. Ekonomalaš doaibmajuid geavaheapmi mearriduvvo, earret eará boazodoalolága ulbmiliid ja mearrádusaid mielde. Eanet dieđut boazodoallopolitihka ulbmiliid ja strategijaid birra de čujuhat St. prp. nr. 63 (2007-2008) ja Árvalus. S. nr. 319 (2007-2008) 2008-2009 Boazodoallošiehtadusa birra, ja rievvdadusaid birra 2008 stáhtabušehttas.

Birasgáhttendepartemeanta

			(1000 ru)		
Kap.	poasta	Namahus	2007 rehketdoallu	2008 salderejuvvon bušeahhta	2009 árvalus
1429	50	Doarjja sámi kulturmuutosuodjalanbargguide	2 000	3 000	3000

Kap. 1429 Riikkaantikvára, poasta 50 Doarjja sámi kulturmuutosuodjalanbargguide

Birasgáhttendepartemeanta bisuha ortnega mas juolluduvvo doarjja sámi kulturmuutosuodjalanbargui. Doarjjaortnet galgá vuhtiiváldit bajimus dási kulturmuotofágalaš beroštumiid go barget sámi kulturmuittuiguin ja kulturbirrasiguin. Ruđat galget vuosttažettiin čadnot suorit divodan- ja ođasmahttinbargguide. Lea árvaluvvon ahte 2009:s ráddjejuvvo 3 mill. ruvdno dán ulbmilii.

Birasgáhttendepartemeanta lea sirddihan válldi kulturmuitolága vuodul Sámediggái.